

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 10 november justerades.

§ 2 Anmälan om vice ordförande i utskott

Andre vice talmannen anmälde att *Lars Wistedt* (SD) valts till vice ordförande i försvarsutskottet från och med 30 november.

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2023/24:183

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:183 Superdepartement och nationell strategi för norra Sverige
av Serkan Köse (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 29 november 2023

Arbetsmarknadsdepartementet

Johan Pehrson (L)

Enligt uppdrag

Kerstin Bynander

Expeditionschef

Interpellation 2023/24:223

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:223 Minskade anslag för brottsförebyggande åtgärder i utsatta områden

av Teresa Carvalho (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 29 november 2023
Arbetsmarknadsdepartementet
Johan Pehrson (L)
Enligt uppdrag
Kerstin Bynander
Expeditionschef

§ 4 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till socialförsäkringsutskottet:

RiR 2023:19 Systemet för återkallelser av uppehållstillstånd

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2023/24:2778–2780 och 2783 till socialutskottet

EU-dokument

COM(2023) 532 till skatteutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 16 februari 2024*.

*Svar på
interpellationer*

§ 6 Svar på interpellation 2023/24:97 om beskattning av inkomst från försäljning av sexuella tjänster

Anf. 1 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Hanna Westerén har frågat mig om jag anser att det är rimligt att beskatta inkomster som härrör från en brottslig handling, det vill säga sexköp, och om inte, vilka åtgärder jag tänker vidta. Hanna Westerén har också frågat mig vilket ansvar jag anser att Skatteverket har i fråga om de brottsutsatta kvinnorna och vilka initiativ jag är beredd att ta. Hanna Westerén har slutligen frågat om jag har för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder för att tillvarata de brottsutsatta kvinnornas intressen.

Personer som utnyttjas i prostitution befinner sig i stor utsatthet och ska erbjudas stöd och hjälp att lämna prostitutionen. Prostitution medför allvarliga skador för såväl enskilda individer som samhället i stort. En av regeringens centrala prioriteringar är att förebygga och bekämpa utnyttjande i prostitution och människohandel och ge stöd till de personer som utsätts. Förbudet mot köp av sexuella tjänster är ett viktigt verktyg i arbetet att bekämpa efterfrågan.

Regeringen fokuserar på att dels förebygga och bekämpa prostitution, dels hjälpa personer som befinner sig i prostitution att lämna prostitutionen. För närvarande pågår ett utredningsarbete med att se över förutsätt-

ningarna för ett exitprogram för vuxna personer som är utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt ett program för barn utsatta för sexuell exploatering och människohandel för sexuella ändamål. Utredaren ska i närtid redovisa uppdraget för regeringen. Regeringen kommer att återkomma med hur förslagen ska omhändertas efter det.

Prot. 2023/24:40

1 december

Svar på
interpellationer

Anf. 2 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Jag uppskattar att vi kan ha den här debatten, och jag uppskattar det stora engagemanget som demonstreras i den här frågan. Vi är flera ledamöter som vill debattera och resonera, och på läktaren i dag finns också representanter för organisationen Talita som på ett enastående sätt stöttar kvinnor som vill lämna prostitution.

Det var också Talita som uppmärksammade flera av oss ledamöter på att Skatteverket relativt plötsligt åter börjat beskatta pengar som härrör från prostitution. Prostitution – alltså att en person, företrädesvis av manligt kön, tar sig rätten att mot betalning missbruka en annan människas, företrädesvis en kvinnas, kropp för sin egen tillfredsställelss skull.

Jag menar att det är där vi måste börja: i vad man vill och vad man känner sig tvungen att göra. Det handlar om vilket stöd samhället erbjuder och med vilken röst staten talar till den som befinner sig i utsatthet. För nog blir det lite snurrigt att Skatteverket jagar rätt på de minst sagt surt förvärvade slantarna när sexköp är kriminaliserat i dag som om prostitution vore försäljning av en vara som ska momsas eller ett arbete vilket som helst från vilket det allmänna ska ha sin skärv.

Ännu snurrigare blir det när Skatteverket enligt egen utsago gör skillnad på människor som säljer sex och människor som är utsatta för människohandel. En underlig distinktion sett till att även sexköp handlar om att köpa sig rätten att missbruka en annan människas kropp. Det är inte heller länge sedan Skatteverket uppmanade kvinnor i prostitution att skaffa F-skattsedel, som om man i Sverige av i dag faktiskt kunde driva firma i att låta sig missbrukas sexuellt.

Skatteverket har tack och lov per i år upphört med att ge den typen av råd, men faktum kvarstår att Skatteverket – givet de övriga högt prioriterade uppdrag man har att jaga personer som tjänar pengar på arbetslivskriminalitet, skattefusk och skatteflykt – ändå lägger resurser på att driva mål för att beskatta kvinnor som säljer sex. Är det enligt finansminister Elisabeth Svantesson en rimlig prioritering? Anser finansministern att incitamenten ökar eller minskar att lämna prostitution om man dessutom har en skatteskuld på tiotusentals kronor hängande över sig?

Jag vill avslutningsvis poängtera att det är positivt att finansministern lyfter och riktar ljuset mot utredningen om så kallad exit för prostituerade. Helt klart behöver samhällets stöd för kvinnor som vill lämna prostitution bli långt bättre än i dag. Men om staten ska fortsätta att med ena handen i sexköpslagen fria den säljande kvinnan för att med stöd i annan lagstiftning göra henne till skattebrottsling riskerar exitinsatser att bli svaga eller rent av obsoleta. En skatteskuld kan vara just det som håller dig kvar i prostitution.

Hur kan Skatteverket agera för att inte ytterligare förvärra de prostituerades utsatthet? Hur kan vi som samhälle bättre möta utsatthet och förhindra mer våld och förnedring? Och än en gång: Ökar eller minskar incitamenten för att lämna prostitution genom Skatteverkets agerande?

Anf. 3 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Tack för att vi kan ha den här oerhört viktiga debatten!

Att befinna sig i prostitution är att vara utsatt. Det är världens äldsta förtryck, ofta med livet som insats. Det ger skador för livet, skam, skuld och ångest. Därför är det väldigt skönt att vi sedan länge har haft sexköpslagen i Sverige, där skulden läggs där den hör hemma, nämligen på den som köper sex. Jag trodde att Rättssverige och Förvaltningssverige var ganska överens härom – ända tills vi fick höra om fallet med ”Maja”.

”Maja” råkade ut för ett inbrott i sin lägenhet, och polisen kom dit för att utreda brottet. De noterade att ”Maja” hade en stor mängd kontanter och rapporterade henne till Skatteverket. Det kan man för övrigt undra varför de gjorde, men det är inte finansministerns bord.

”Maja”, som var ärlig och berättade att pengarna kom från sexhandel, åtalades och dömdes för skattebrott, eftersom hon hade underlåtit att betala skatt. Hon dömdes att betala 60 000 kronor. I sammanhanget kan nämnas att Paolo Roberto fick böter på 15 000 kronor.

Men det hela slutar inte här. ”Maja” blev alltså ombedd av Skatteverket att starta ett företag och betala skatt för att på så sätt göra rätt för sig och slippa nya åtal. Här börjar det, enligt mig, verkligen att knaka i fogarna på nationen Sverige.

Jag ställde en fråga till finansministern tidigare i somras om vad regeringen ämnar göra åt denna situation. Är det regeringens mening att pengar från en olaglig handling, via medverkan av en utsatt person, ska drivas in i form av skatter?

Svaret var att finansministern inte kan kommentera Skatteverkets svar. Men det var heller inte min fråga, utan min fråga var vad regeringen anser om detta.

Dubbelmoralen är ju oändlig. Om prostituerade ska skatta, vilka avdrag ska de då få göra? Ska de få göra avdrag för kostnader för kondomer, glidmedel, mediciner, graviditetstester, hivtester och resor till och från en lägenhetsbordell, där de för övrigt kan vara instängda? Då är det tur att man kan deklarerat digitalt.

Att sälja sex är inte som att sälja vilken tjänst som helst. Vi kan inte jämställa att sälja en pizza med att sälja sex.

Om prostituerade ska betala skatt och uppmanas att starta företag, varför har då Skatteverket svarat att prostitution inte är en hållbar företagsidé och därmed nekat F-skattsedel?

Om en utsatt kvinna dessutom måste ha ett företag måste hon ha ett bankkonto. Men det händer att banker nekar prostituerade kvinnor att öppna ett bankkonto eftersom prostitution inte är en hållbar försörjning. Varför söker inte Skatteverket upp sexköparna och slår fast att de ska betala sociala avgifter för sina sexköp? Varför finns det ens en företagskod, en SNI-kod, där det går att klassa in sexuella tjänster och sexuell handel? Det finns, till exempel SNI-koden övrig serviceverksamhet.

Jag vet att finansministern inte kan svara på varför Skatteverket gör så eller så, men det är inte heller min fråga. Min fråga handlar om vad finansministern och regeringen tycker om detta. Om regeringen tiger still medverkar man, enligt mig, till en form av pengatvätt. Det är pengar från en olaglig verksamhet som går in i den statliga förvaltningen. Det är inte okej för mig att staten gör så.

Vad tycker regeringen om situationen?

Anf. 4 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar finansministern för att vi i dag kan ha den här otroligt angelägna debatten. Jag kunde inte avhålla mig från att anmäla mig till den. Precis som har slagits fast i de tidigare inläggen är detta en fullständigt absurd situation som måste hanteras. Jag uppskattar också att Talita bedriver en verksamhet med ett så tydligt och starkt stöd till kvinnor som befinner sig i prostitution och nu driver den här frågan så hårt. Talita har uppmärksammat oss politiker på denna absurditet.

Precis som Helena Vilhelmsson sa har vi sedan den 1 januari 1999 en lag i landet som kriminaliserar köp av sexuella tjänster – sexköpslagen. Jag gjorde samma reflektion som Helena Vilhelmsson, nämligen att genom att Skatteverket driver in skattemedel som kommer från en illegal handling kan man dra paralleller till exempelvis hallickar, som olagligt tvingar in kvinnor i prostitution. Men det handlar också om att staten tvingar in pengar från något som staten vet kommer från en olaglig handling för att sedan använda pengarna i ordinarie verksamhet. Det gränsar definitivt till en form av penningtvätt, som staten då medverkar till.

Jag blev förvånad när jag hörde finansministerns svar på interpellationen. Det var verkligen ett icke-svar. Att vi politiker är upprörda över sexhandeln, och att det måste finnas exitprogram, är naturligtvis lovvärt, men det var verkligen inte svar på frågan – precis som Helena Vilhelmsson sa. Det var verkligen inte svar på frågan, utan frågan var vad politikern Elisabeth Svantesson vill. Vad vill Sveriges finansminister? Vill Sveriges finansminister sätta stopp för detta eller inte? Kan vi få ett klart och tydligt svar? Det är ju många som lyssnar på debatten i dag.

Anf. 5 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag vill också tacka Hanna Westerén för en mycket viktig interpellation. Det här är en viktig fråga. Jag tackar också Talita, som har uppmärksammat mig och flera här i kammaren – även om vi inte är många här just nu – på denna fråga. Jag passar också på att tacka för allt annat arbete som ni gör för utsatta kvinnor som drabbas hårt runt om i Sverige.

Fru talman! Det lackar mot jul, och det är första advent på söndag. Jag promenerar mycket här i Stockholm och hemma i Örebro, och jag brukar tänka på alla vackra fönster med alla vackra dekorationer. Det är så vackert överallt. Men jag brukar undra vad som händer där inne. Vi vet alla att det finns många hem och platser i Sverige där kvinnor far illa på olika sätt. Det kan handla om våld i hemmet, och det kan handla om att kvinnor utnyttjas i prostitution – det som dagens fråga handlar om. Det kan vara fråga om ett vackert villakvarter eller en källare någonstans i Stockholmstrakten. Överallt vet jag att just nu, i den här stunden, drabbas kvinnor hårt. Det är våldtäkter och misshandel, och det är fråga om en stor utsatthet.

Jag vill återigen betona att det är viktigt att vi gör saker tillsammans. Jag är glad att det finns en stor samsyn i Sveriges riksdag i frågor om prostitution och utsatthet.

Är det rimligt att ta in skatt, fru talman, från kvinnor som är offer för prostitution, som har våldtagits, misshandlats och fått skador, psykiska och fysiska, för resten av livet? Självklart ser jag det orimliga i detta.

Det som händer med många av dessa kvinnor är fruktansvärt. Att vi nu uppmärksammar detta är ett sätt att lösa frågor framåt. Som jag nämnde i mitt interpellationssvar pågår det nu en utredning om ett exitprogram som

snart lägger fram sitt betänkande. Jag kommer att läsa det med stor noggrannhet och se på vilka rekommendationer och förslag som den utredningen ger. Jag utesluter självklart ingenting. Det här är en orimlig situation, men lagstiftning kan, som alla vet, vara fyrkantig. Här handlar det också om att olika lagstiftningar krockar med varandra. Och det drabbar de mest utsatta kvinnorna.

Det raka svaret är att jag absolut ser orimligheten i den här situationen, och jag utesluter definitivt inte att vi på allvar behöver se över frågan. Alla vi här i kammaren vet att frågan är komplex, men varken jag eller regeringen utesluter att se över frågan för att faktiskt komma till rätta med det orimliga – jag vet inte vilket ord Hanna Westerén använde – och det ur många perspektiv snurriga.

Anf. 6 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Snurrikt var ordet!

Jag är en vän av ordning och reda, och jag vet att finansminister Elisabeth Svantesson också uttalar sig som en sådan. Jag tror att vi kan vara överens – så att det inte råder några tvivel – om att vi självklart ska ha ett fungerade skattesystem i Sverige. Skatteverket ska kräva in skatt på inkomst av arbete. Det är också viktigt att vi i dag är överens om att prostitution inte är ett arbete. Prostitution omfattar försäljning av en tjänst, men tjänsten i sig är förbjuden att köpa. Det är viktigt att vi kommer ihåg detta, att vi pratar om stora ting och missbruk av en annan människas kropp.

Jag ser positivt på att finansminister Elisabeth Svantesson säger sig se det orimliga i detta. Det är ett steg på vägen. Men jag vill också poängtera att det finns medlemsländer i Europeiska unionen som har kommit betydligt längre än vi, som skriver ned skatteskulden när en kvinna lämnar prostitution och inträder i ett exitprogram. Jag menar att det är en åtgärd värd att överväga.

Det bekymrar mig att finansministern inte med ett ord andas om den typen av åtgärder. Finansministern säger att det ska ske en översyn, och det måste vi helt klart göra. Men i detta nu finns en statlig myndighet som med ena handen signalerar att sexköp är förbjudet i Sverige men pengarna ska myndigheten ha. Det är problematiskt. Jag menar att signalerna från finansministern måste vara betydligt tydligare om vad som är att vänta i framtiden, långt mer än att det ska ske en översyn.

Jag blir också bekymrad när den myndighet som vi pratar om i dag, Skatteverket, säger aj aj aj och hävdar att den typen av lindring i lagstiftningen vore problematisk eftersom det skulle öppna upp för att kunna hävda att allsköns oredovisade medel härrör från prostitution. Det anser jag vara ett ovärdigt resonemang, och jag vill verkligen skicka med finansminister Elisabeth Svantesson inför kommande arbete att den typen av resonemang hoppas jag att vi ska slippa. Jag har själv hög tilltro till att Skatteverket kan avgöra om det är fråga om en prostituerad kvinna eller en yrkeskriminell, och jag hoppas verkligen att finansminister Elisabeth Svantesson också har hög tilltro till att man kan avgöra det.

Eftersom vi i dag befinner oss i en situation där Skatteverket kräver in medel från prostitution blir frågan hur länge denna ovärdiga situation ska bestå. Hur bråttom har vi? Jag anser att vi har väldigt bråttom. Hur fort skulle vi kunna komma vidare? Hur länge kommer staten att fortsätta att med en lag fria kvinnan som på grund av inre eller yttre tvång säljer sex

men med en annan oreserverat kräva in skattemedel som härrör från missbruk av en människas kropp och integritet? Vi behöver långt mer tydliga besked än ”se över” och att det är orimligt. Vi förtjänar mer än så. Framför allt förtjänar den här frågan mer än så.

Anf. 7 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Prostitution är ju varken ett arbete eller en hobby. Nu är ingen från Skatteverket här, så de kan inte försvara sig, men jag tycker verkligen att de har målat in sig i ett hörn. Genom att de säger som de gör finns det ju, som Hanna Westerén nyss nämnde, inget annat kvar än att gå in med politiska beslut. Jag menar ju att Skatteverket hade kunnat lösa det här ändå. Men jag är tacksam över det besked som Elisabeth Svantesson ger, för då kan vi faktiskt komma med politiska beslut när den här utredningen kommer i december.

Det är ju smått horribelt att Skatteverket på sin hemsida uppmanar prostituerade att betala skatt enligt huvudregeln i skattelagstiftningen och så vidare. Det är i direkt motsats till regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, där prostitution ingår, och dessutom i motsats till både myndighetsinstruktioner och regleringsbrev där det står att alla myndigheter ska bidra till att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Ändå gör Skatteverket på det här sättet.

Jag ser fram emot utredningen och den proposition som komma skall. Jag är tämligen övertygad om att vi tillsammans kan åstadkomma en förändring här, för det är enormt mycket dubbelmoral i den hantering som sker nu.

Anf. 8 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret och förtydligandet som jag uppfattar att finansministern gav.

Jag tror att beskedet att också finansministern anser att situationen är orimlig är viktigt. Samtidigt är det precis som Hanna Westerén säger: Det är viktigt, men det är inte tillräckligt. Det finns ju helt uppenbart en mycket stor enighet mellan partierna i Sveriges riksdag om att den här situationen måste förändras.

Jag tänker också precis det som Helena Vilhelmsson sa här nyss – att man hade önskat att myndigheten själv hade kunnat hantera situationen utan att det behövde gå så här långt och bli så här komplicerat.

Samtidigt noterade jag att generaldirektören för Skatteverket så sent som för fyra dagar sedan i en replik i Svenska Dagbladet tydliggjorde precis det motsatta. Vi följer bara lagen, klargjorde hon.

Det är inte bara det att man som lagstiftare och myndighet i det här fallet signalerar något som är helt orimligt. Det är också så att i och med att kvinnor som är prostituerade kan hamna i skuld finns det risk att det blir en inlåsnings effekt för dessa kvinnor.

Förändring brådskar, och vi förväntar oss att det kommer ett sådant initiativ från regeringen.

Anf. 9 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! I en tid då vi har mycket av polarisering, både i samhället i stort och i den politiska debatten, tycker jag att det är väldigt fint att vi står enade i kampen för de här kvinnorna.

Prot. 2023/24:40

1 december

Svar på

interpellationer

Många av de här kvinnorna lever i en oerhört utsatt situation, och jag är rädd att de är betydligt fler i dag än de var för bara några år sedan. De behöver vår hjälp – det offentliga hjälp, civilsamhällets hjälp och medmänniskors hjälp. Alla vi som på olika sätt har makt eller ansvar eller möjlighet att hjälpa behöver göra det.

Förutom med exitprogrammet som den föregående regeringen tillsatte jobbar regeringen med några andra delar. Jag vill bara nämna det i den här debatten. Till exempel gör vi en satsning i budgeten för att förstärka arbetet mot könsrelaterat och hedersrelaterat våld och förtryck. De pengarna ska också stärka arbetet mot prostitution och människohandel. Det finns ungefär 600 miljoner kronor i öronmärkta medel för arbetet mot detta.

Fru talman! Det är flera delar i det här. Vi här inne vet och har sagt att det är en ganska ny fråga i bemärkelsen att vi inte var uppmärksamma på detta på det här sättet förrän Talita lyfte fram det.

En del är myndigheten Skatteverket och hur man jobbar där. Jag för en nära dialog med Skatteverket.

En del handlar om lagstiftning. Som jag nämnde här tidigare är det komplext därför att det finns olika lagstiftningar som krockar. Då blir det väldigt snurrigt.

En tredje del är denna utredning, som kommer snart och som vi ska ta del av. Jag är säker på att alla vi här i rummet kommer att ta del av den och se vad av detta vi kan föra vidare.

Jag kan lova både interpellanten och övriga här i kammaren att det här är en viktig och prioriterad fråga. Prostitution ska bekämpas. Dessa kvinnors situation med förtryck och utsatthet, den enorma utsatthet som många av oss här inne har mött på olika sätt, måste förändras. Vi får jobba på olika sätt. Det här är en viktig del som ni har lyft fram.

Jag kommer att fortsätta följa frågan och se vad vi kan göra för att se till att det som är orimligt här, det orimliga i den här situationen som jag nämnde i förra svaret, kan upphöra. I dag är det svårt att veta exakt hur vi kommer att gå till väga, men vi kommer att fortsätta följa frågan och se vad som behöver göras efter det att exitutredningen kommer på plats. Jag kan garantera att jag inte kommer att släppa min del av detta, som är just beskattning eftersom det är mitt ansvarsområde i regeringen.

Anf. 10 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Givet det som har sagts här i dag finns det all anledning att återkomma i den här frågan. Det är helt uppenbart att vi behöver komma vidare och att det brådskar.

För mig brådskar det av flera skäl.

Dels vill jag leva i ett land med en fungerande sexköpslag. Jag tycker att vi ska vara väldigt stolta över den sexköpslag vi har, där den som säljer sex är att betrakta som brottsoffer och ska få stöd och hjälp utifrån det – också i fråga om hur pengarna för missbruket av hennes kropp hanteras.

Dels har jag som socialdemokrat högre ambitioner för den statliga verksamheten. Jag vägrar att tyst acceptera att en statlig myndighet blint och oreserverat kräver in medel som härrör från prostitution och därmed cementerar dessa kvinnors situation och försvarar för dem att lämna det tråk av våld och förnedring som prostitution är.

Jag är feminist, fru talman, och då kommer det an på mig att höja rösten när en så uppenbar verpa sker i svensk förvaltning 2023. Prostitution är en frukt av ett alltfjämt ojämställt samhälle och ett uppenbart exempel på mäns våld mot kvinnor.

Vi har konstaterat här i dag att det finns en enighet som kanske förvånade oss men som också är glädjande och som jag hoppas borgar för goda insatser framöver.

Men jag vill också poängtera det tydliga ansvar som åvilar regeringen. Här har finansminister Elisabeth Svantesson en utmärkt möjlighet att göra skillnad för några av samhällets allra mest utsatta och ofria kvinnor. Jag hoppas innerligt att hon tar den.

Anf. 11 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Än en gång vill jag rikta ett tack till Hanna Westerén, som har lyft frågan i dag, och även till Helena Vilhelmsson och Annika Strandhäll för frågorna och diskussionen.

Det närmar sig jul, som jag sa. Julen är fantastisk för väldigt många i vårt land men en av de mest fruktansvärda helgerna för många andra. Barn far illa runt om i Sverige, och kvinnor utnyttjas. Ofta kan de stora helgerna bli extra plågsamma på många olika sätt.

Förutom att vi här inne har makt att påverka politiskt kan vi också tillsammans, som medmänniskor, göra väldigt mycket mer än vi gör i dag. Jag kan passa på att göra reklam och uppmana er som ser denna sändning på något sätt, kanske hemma vid tv-apparaterna eller efteråt på webben, att vara med och stötta organisationer som Talita och andra, som hjälper utsatta kvinnor. Staten, kommunerna och regionerna har ett stort ansvar, men det finns också en väldig kraft i civilsamhället. Många kvinnor vänder sig också hellre till en civilsamhällesorganisation än till en myndighet. Med detta sagt ska vi från det offentliga självklart göra allt vi kan.

Än en gång – tack! Vi får säkert anledning att återkomma till frågan.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2023/24:185 om den ökande relativa fattigdomen i Sverige

Anf. 12 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Serkan Köse har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förbättra situationen för de individer och hushåll som i dag lever i relativ fattigdom.

Det finns flera olika sätt att mäta hur många som är ekonomiskt utsatta. Olika mått visar skilda bilder av såväl utsatthetens omfattning som utvecklingen över tid. Det mått som Serkan Köse refererar till, andelen med en inkomst som är lägre än 60 procent av medianen för befolkningen, är inte ett mått på ekonomisk utsatthet i absolut bemärkelse.

Inkomstskillnaderna i Sverige har ökat under en längre tid. En bidragande orsak har varit att de lägsta inkomsterna har ökat i långsammare takt än medianinkomsten. Detta har i sin tur, som Serkan Köse mycket riktigt

påpekar, bidragit till att fler personer har hamnat under den relativa 60-procentsgränsen.

Eftersom ekonomiska orostider ofta slår hårt mot dem som har minst ekonomiska marginaler har det varit ett prioriterat område för regeringen att bekämpa inflationen och stötta hushåll och välfärd. Många hushåll med svag ekonomi har fått kompensation för den höga inflationen via prisindexerade bidrag och transfereringar.

På längre sikt är det bästa sättet att minska risken för fattigdom att få fler i arbete. För att stärka arbetslinjen genomför regeringen ett antal åtgärder som gör det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete. I budgeten för 2024 inför regeringen ett jobbskatteavdrag som kommer att ge mer i plånboken för låg- och medelinkomsttagare. För att fler ska komma i arbete behöver även fler företag starta och växa i Sverige. Regeringen kommer därför att föra en politik som lägger grunden för en högre tillväxt.

Anf. 13 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret! Vi har den svåraste ekonomiska krisen sedan 90-talet. Inflationen har nått rekordhöga nivåer, den svenska ekonomin krymper, varslen ökar och arbetslösheten förväntas stiga, vilket slår hårt mot hushållen i vårt land. Vanliga familjer med vanliga inkomster får allt svårare att betala räkningarna. De stigande räntorna och hyrorna har gröpt håll i hushållskassorna, och vanliga, hårt arbetande svenskar har fått det tuffare. Särskilt drabbade är ensamstående föräldrar och de med knappa marginaler. Många är osäkra på om de kan ge sina barn näringsrik mat.

Den ekonomiska krisen slår hårt mot alla löntagargrupper. Vi ser hur hushållen har förlorat tio års reallöneökningar till följd av kostnadskrisen och hur vanliga hushåll kämpar för att hålla huvudet över vattnet medan svensk ekonomi krymper snabbast i Europa.

Fru talman! Statistiska centralbyråns data visar att över 1,5 miljoner svenskar nu lever i relativ fattigdom. Det innebär att man har en lägre inkomst i relation till befolkningen i stort. Detta är en situation som slår hårt mot barnfamiljer och de mest sårbara i vårt samhälle. Det här är inte bara siffror på ett papper, fru talman, utan det är människooöden. Det är liv som påverkas varje dag av denna dystra verklighet.

Samtidigt ser vi en kraftig ökning av matpriserna, den största sedan 1950-talet, som slår särskilt hårt mot barnfamiljer och ensamstående föräldrar.

Fru talman! Stadsmissionens senaste rapport bekräftar denna utveckling. I rapporten påpekas att 72 procent av deras insatser nu utgörs av matstöd.

Denna svåra situation påverkar inte bara familjer utan även unga vuxna. Enligt Hyresgästföreningens senaste rapport om unga vuxnas boende bor allt fler unga vuxna hos sina föräldrar – åtta av tio gör det ofrivilligt – och många oroar sig för framtida boendemöjligheter.

Samtidigt som ensamstående föräldrar kämpar för att ge sina barn näringsrik mat, äldre måste välja mellan medicin och måltider och unga vuxnas framtid är osäker på grund av ekonomisk utsatthet ser vi hur de stora bankerna tar ut miljarder i vinster. Under 2023 har Sveriges fyra största banker tjänat över 120 miljarder kronor, vilket är provocerande för vanligt folk och inte minst svenska löntagare, som har tagit ett stort ansvar för den

ekonomiska krisen. För varje miljard i bankvinst finns det familjer som kämpar för att få mat på bordet, och barn som växer upp i fattigdom.

Fru talman! Dessa utmaningar kommer att få långsiktiga sociala konsekvenser, såsom ökad social segregation och negativ inverkan på barn och ungdomar. Barn som växer upp i fattigdom stöter på större hinder i sin utbildning och yrkesutveckling, vilket skapar en ond cirkel av fattigdom. Dessutom leder en långvarig ekonomisk kris till ökad belastning på vårt hälsovårdssystem. När människor har det svårt ekonomiskt påverkas också deras fysiska och psykiska hälsa negativt.

Vi ser med oro på denna utveckling och på regeringens passivitet i frågan. Utifrån den verklighet vi har i dag skulle jag vilja fråga finansministern hur hon avser att hantera den ökande matfattigdomen och den ekonomiska utsatthet som numera är en daglig realitet för tusentals svenskar. Hur ska finansministern säkerställa att inget barn i vårt land behöver gå till sängs hungrigt?

Anf. 14 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag vill tacka för interpellationen. Jag delar helt interpellantens bild av att väldigt många människor just nu kämpar runt om i Sverige. De som hade små marginaler innan inflationen slog till har nu ännu mindre marginaler.

Inflationen är ett gift. Den gör allt väldigt mycket dyrare och gröper ur plånboken för den som går till jobbet varje dag. Precis som interpellanten sa har reallönesänkningen varit ganska dramatisk under det senaste året. Därför är en av de absolut viktigaste uppgifter som denna regering har när det gäller den ekonomiska politiken på kort sikt att bekämpa inflationen, samtidigt som vi stöttar de hushåll som har det tufft.

Detta gör regeringen genom ett förhöjt och förlängt bostadsbidrag, som träffar dem som har det allra tuffast, och genom att sänka skatten för alla som arbetar. Dessutom indexerar många av våra system, det vill säga den som har försörjningsstöd, garantipension och annat får kompensation för inflationen.

Med detta sagt har väldigt många människor det tufft just nu. Och med detta sagt kommer väldigt många barn att känna en större besvikelse i år än på länge, när de inte får det de prioriterat i första, andra eller tredje hand på julklappslistan. Och många föräldrar har det jobbigt för att de inte kan ge sina barn det de önskar sig.

Den här frågan handlar också om begreppet relativ fattigdom. Jag vill ändå nämna det, inte för att vara teknisk men för att det är viktigt vad vi använder för ord. Relativ fattigdom betyder inte att alla har fått mindre pengar i plånboken utan det handlar om dem som har mindre än 60 procent av medianinkomsten i Sverige. Det är där man drar gränsen för relativ fattigdom. Den har ökat. År 2011 var den 13,5 procent och 2021 var den 14,7 procent. Under de år som Socialdemokraterna hade regeringsinnehavet ökade den relativa fattigdomen. Jag tycker ändå att man ska ha med sig det. Precis som både interpellanten och jag har nämnt har vi nu en inflation som gör det oerhört tufft.

Låt mig sammanfatta. Vad gör regeringen? Vi arbetar med att dämpa inflationen och att stötta hushåll under den tiden. Det handlar om stöd till de mest utsatta men också om att sänka skatt på arbete och drivmedel och att se till att vi tillsammans kan klara oss igenom situationen.

Slutligen, fru talman: Jag tror absolut att interpellanten verkligen värnar om alla de personer som har det tufft, men jag hade också önskat att det när vi kom till makten för drygt ett år sedan skulle ha varit färre som var arbetslösa än det var 2014 – i stället var det fler. Våldigt många människor lever i ekonomiskt utanförskap och har varit bortglömda i långtidsarbetslöshet.

Även om vi har ersättningar och bidrag är grunden ändå att mammor och pappor måste ha ett jobb att gå till för att kunna sätta mat på bordet åt sina barn. Här finns det mycket kvar att göra som den här regeringen nu tar tag i.

Anf. 15 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret! När det gäller jobbpolitiken kan man konstatera att regeringen i sin budget minskar både pengarna till Arbetsförmedlingen och också pengarna till den aktiva arbetsmarknadspolitiken för att rusta människor för de jobb som finns. Vi har ju en mismatchning på svensk arbetsmarknad. Det finns väldigt många lediga jobb men också en hög arbetslöshet.

Det behövs mer resurser och åtgärder för att stärka människors kompetens för att de ska kunna ta de lediga jobb som finns. De behöver också rustas när konjunkturen vänder.

Det handlar också om prioriteringar. Regeringen sänker ambitionerna när det gäller den aktiva arbetsmarknadspolitiken.

Till skillnad från regeringen föreslår vi socialdemokrater bland annat en tillfällig bankskatt. Detta sa finansministern ingenting om. Det vore intressant att få höra något om detta. Vi föreslår som sagt att de som tjänar stora pengar på krisen också ska vara med och bygga Sverige starkare.

Vi föreslår också en extra utbetalning av barnbidraget och höjt underhållsstöd med minst 500 kronor i månaden för att direkt få mätbara lättnader för väldigt många barnfamiljer.

Regeringens politik är fortfarande bristfällig. Tyvärr har finansministern fortfarande inte helt besvarat den viktiga frågan om de utmaningar som många hushåll möter i dag.

Låt mig bara ge några exempel. Dragana Douhabi, som efter 25 år som städerska nu är sjukskriven, uttrycker det så här: ”Jag skäms inte för någonting. Jag skäms bara för att jag inte kan ge mina barn det de vill ha.”

Likaså säger Eva-Lena Hultman, en sjukpensionär: ”Många svenskar har en felaktig bild av fattiga. De tror att alla är hemlösa eller alkoholister. Men många är vanliga arbetande människor.”

Martin Östergren, som tidigare arbetade i detaljhandeln och nu lever på aktivitetsstöd efter att ha blivit sjukskriven, berättar: ”Förut så skämdes man för att titta i svinhörnan. Men nu tänker man på ett helt annat sätt. Nu skäms man inte längre för det. Det är så många som sitter i samma båt som en själv, för maten har blivit jättedyr. Kött, det minns jag inte när jag åt sist, det har blivit så jättedyrt, och färska grönsaker. Kött och färska grönsaker har blivit en klassfråga.”

Fru talman! Dessa berättelser, som återspeglas i Stadsmissionens fattigdomsrapport för 2023, visar på den hårda verkligheten för tusentals svenskar. Människor som tidigare kunde klara sig kämpar nu för att få mat på bordet.

De som tjänar hälften av medianinkomsten lever under helt andra förutsättningar än de flesta andra. Om Sverige ska vara ett land som håller ihop är det inte rimligt att 15 procent av svenskarna är utestängda från så mycket av det som ett normalt liv i Sverige år 2023 innehåller. Det är inte rimligt att vissa ska titta på sin granne och känna att hen lever ett liv som jag aldrig kommer att kunna leva. Det tär på människors hälsa, det tär på sammanhållningen i vårt samhälle och det tär på demokratin.

När alla barn inte får samma förutsättningar att nå sina drömmars mål och när ojämlikheten får växa kommer också segregationen att öka. Då kommer sammanhållningen i ett samhälle att hotas. Det bidrar till mer polarisering. Då växer också populistiska krafter.

För att stoppa denna utveckling behöver regeringen agera för att minska klyftorna i samhället. Det behövs en plan och vision för hur vi ska vända denna utveckling.

Återigen undrar jag: Vad är planen, finansministern? Hur tänker finansministern vända utvecklingen, och vad är finansministerns svar till Dragana, Eva-Lena, Martin och andra svenskar som är i samma situation?

Anf. 16 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Kortfattat: Mitt svar är detsamma i dag som det har varit under hela det år som jag har haft ansvar för den här uppgiften. Vi ska göra allt vi kan för att bekämpa inflationen.

Vad är inflation? Inflation handlar om att priserna ökar hela tiden. Ökar de med 4 eller 6 procent och det sedan fortsätter blir det en helt orimlig situation, särskilt för dem som redan innan hade små marginaler eller låga inkomster. Det är därför inflationen måste dämpas. Under tiden vi gör detta stöttar vi också hushåll – detta år med 40 miljarder och nästa år med olika typer av sänkta skatter och stöd till dem som har det tuffast. Vi räknar också upp många av bidragen och ersättningarna med index.

Det är tufft. Vi upplever alltså både hög inflation och lågkonjunktur samtidigt. Det är någonting ganska unikt. Vi har inte upplevt det sedan 1990-talet. Planen är tydlig: Vi ska ta oss igenom detta.

En liten sak som är viktig att poängtera: Socialdemokraterna har ju lagt fram en budget som röstades ned i riksdagen häromdagen. Jag tycker att det är viktigt att påpeka att när man säger att man ska finansiera mycket av det man nu talar om genom en bankskatt ska man veta att en sådan skatt är helt omöjlig att införa den 1 januari. Skulle Socialdemokraternas budget ha gått igenom hade det alltså inte gått att hämta hem de pengarna. Som jag har sagt till Mikael Damberg tidigare är jag lite förvånad över att man inte tar större ansvar i den budget man lägger fram. Man lägger fram budgetar som inte är genomförbara.

Min sista mening här är att inflationen är ett gift. Jag känner många människor som är i liknande situation som dem interpellanten nämner. Jag lever nära många och känner många som har extremt små marginaler. Det är oerhört tufft.

Vi kommer att göra allt vi kan för att nu ta oss igenom det tuffa ekonomiska läget, den ekonomiska vintern. Det allra viktigaste vi kan göra för varje person i Sverige är att se till att inflationen nu går ned. Den är på väg ned, men sista rondan är ännu inte vunnen.

Anf. 17 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret! Tyvärr ger finansministerns svar inte mycket hopp och framtidstro. Framför allt ger det inget svar till alla de människor som tittar på detta om hur de ska få sin ekonomi att gå ihop och klara julen. Ska bankerna vara med och ta detta ansvar, ja eller nej?

Den kostnadskris som vi upplever just nu har en djup och direkt påverkan på den genomsnittliga löntagaren. Människor i vårt samhälle som tidigare klarade sig på sina löner kämpar nu månad efter månad för att täcka sina grundläggande utgifter. Allt från mat till hyra blir för många svenskar en utmaning att betala.

Unga vuxna, som bör vara i en fas av att bygga sina egna liv, är nu i ökande grad beroende av sina föräldrars ekonomiska stöd. Många är ju kvar hemma hos sina föräldrar. Och de som redan lever med en låg ekonomisk standard, som sjukpensionärer, låginkomsttagare och småbarnsfamiljer, möter en ännu mer desperat situation för att klara av vardagen. De brottas inte bara med ekonomisk osäkerhet utan också med den psykiska börda som den ekonomiska situationen medför.

Avslutningsvis undrar jag återigen: Har finansministern några konkreta svar till alla barnfamiljer som nu undrar hur de ska klara av ekonomin innan jul? Hur avser finansministern att förbättra situationen för de människor som lever i relativ fattigdom i vårt land?

Tack, finansministern, för debatten!

Anf. 18 ANDRE VICE TALMANNEN:

Statsrådet har anmält att hon avstår från att hålla sitt slutanförande i denna interpellationsdebatt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2023/24:186 om Swedavia AB

Anf. 19 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Isak From har frågat mig hur jag säkerställer att styrningen av Swedavia möter behovet av fler statliga flygplatser samtidigt som Swedavias styrning är förenlig med ägarpolicy och bolagsstyrningsmodell.

Bolag med statligt ägande lyder under samma lagar som privatägda bolag, till exempel aktiebolagslagen (2005:551). I aktiebolagslagen finns en uppdelning av ansvar mellan ägare, styrelse och ledning. Det är bolagets styrelse och ledning som ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av dess angelägenheter samt den löpande förvaltningen av bolagets operativa verksamhet.

Regeringen beslutade 2009 om ett nationellt basutbud av flygplatser som staten på sikt bör ansvara för att tillhandahålla. I beslutet angavs att följande flygplatser skulle ingå i basutbudet: Göteborg–Landvetter, Kiruna, Luleå, Malmö, Ronneby, Stockholm–Arlanda, Stockholm–Bromma, Umeå, Visby och Åre–Östersund. Det är detta beslut som alltjämt gäller.

Bolaget Swedavia AB bildades 2010, och det övertog då ansvaret för de flygplatser som bildade det nationella basutbudet och som tidigare hade tillhört Luftfartsverket. Enligt Swedavias bolagsordning ska bolaget, inom ramen för affärsmässighet, aktivt medverka i utvecklingen av transportsektorn och bidra till att de av riksdagen beslutade transportpolitiska målen uppnås. Bolaget får inte utan regeringens godkännande lägga ned eller överlåta någon av de flygplatser som ingår i det av regeringen vid var tid genom beslut fastställda nationella basutbudet av flygplatser. I bolagets ägaransvisning regleras dessutom hur Swedavias fem uppdragsmål ska mätas och redovisas.

Riksdagen har i december 2021 tillkännagett för regeringen att riksdagens godkännande bör hämtas in innan ändringar genomförs i det nationella basutbudet av flygplatser (bet. 2021/22:TU4, rskr. 2021/22:81).

Den 30 maj 2022 fick utredaren Peter Norman i uppdrag att utreda och ta fram förslag till inriktning för statens ansvar för flygplatser i Sverige. Uppdraget redovisades den 15 februari 2023 i promemorian *Statens ansvar för det svenska flygplatssystemet – För tillgänglighet och beredskap*. Förslagen i flygplatsutredningen bereds inom Regeringskansliet.

Anf. 20 ISAK FROM (S):

Fru talman! Tack, Elisabeth Svantesson, för svaret! Som Elisabeth Svantesson säger i svaret är utgångspunkten för min interpellation egentligen att det fortfarande är det här beslutet som gäller – det beslut som regeringen fattade 2009 om det nationella utbudet av flygplatser.

Anledningen till att den tidigare S-regeringen gav Elisabeth Svantessons partikamrat Peter Norman i uppdrag att utreda och ta fram förslag till inriktning för statens ansvar för flygplatser i Sverige var att man såg att det kanske är orimligt att några kommuner får bära ett väldigt stort ansvar för något som egentligen borde vara ett statligt ansvar.

Man kan titta på det som händer i norra Sverige och särskilt på det som nu händer i Skellefteå. Det har visat sig att flygplatsinfrastrukturen är helt avgörande för att man ska kunna genomföra och klara industrins omställning.

Jag hörde att Elisabeth Svantesson besökte Kiruna. Elisabeth Svantesson kanske flög till Kiruna – jag vet inte om hon gjorde det. Men vid Arktiska rådets seminarium här i riksdagen blev jag uppmärksam på vilka enorma svårigheter som Swedavia har att upprätthålla flygtrafiken till just Kiruna. Man har varit tvungen att ställa in många avgångar. Det är också så att man inte klarar att upprätthålla flygtrafiken till Kiruna under lördagar, vilket är ganska anmärkningsvärt och tråkigt.

Kiruna är ett av de största besöksmålen. Besöksnäringen i Kiruna omsätter över 1 miljard kronor per år, vilket i skuggan av LKAB och annat som händer i Kiruna kanske inte uppmärksammas så mycket. Att man då inte har en statlig flygplats som levererar det som en statlig flygplats förväntas göra är på intet sätt godkänt.

Finansministern återkommer i sitt svar till att regeringen ska komma till riksdagen och presentera en ny inriktning. Det är klart att det är väldigt välkommet. Men man säger att frågan bereds. Nu har frågan beretts under inte riktigt ett helt år, men man måste kanske ha haft en idé i regeringen. Vad vill man göra? Peter Norman lämnade över utredningen i februari. Där säger man att Skellefteå omedelbart borde bli en statlig flygplats. Då

borde det vara en diskussion som nu förs. Jag förutsätter i alla fall att den idén finns. Då borde man kunna avisera här i kammaren att man avser att komma till riksdagen och presentera en utvecklingsplan för hur man tänker sig att utveckla Swedavias uppdrag så att det kan bli fler statliga flygplatser.

Anf. 21 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, Isak From, för frågan! Denna regering – och vi fyra samarbetspartier – värnar verkligen flygets framtid i Sverige. Jag kanske till och med kan påstå att vi värnar den lite mer än vad den tidigare regeringen gjorde. Men nu ska det inte vara någon tävling om detta. Nu är det vi som har ansvar, och vi ska självklart ta ansvar.

Vi tar ansvar och vill att Sverige ska ha en välfungerande infrastruktur för flyget, och ett nationellt basutbud av flygplatser är en väldigt viktig del av just detta.

Flygplatsutredningen har levererat, som jag sa tidigare och som också interpellanten sa. Och ansvarigt statsråd, nämligen Andreas Carlson, kommer självklart att återkomma i denna fråga när det är dags.

Det är bra att Isak From känner att det är bråttom. Men man måste också ha tålamod – det vet Isak From – när man bereder denna typ av frågor, för de är stora och komplexa. Och det ska bli rätt.

Uppdragsmålen för Swedavia diskuteras hela tiden i ägardialoger. De redovisas i årsredovisningen. Jag kan också försäkra ledamoten att vi tar vårt ansvar som en ansvarsfull ägare just av Swedavia. Som ägarminister kan jag bara säga att vi värnar flygets framtid. Vi värnar också de mål som Swedavia har för att Sverige ska gynnas på allra bästa sätt.

Slutligen, fru talman, ska olika trafikslag inte ställas mot varandra. Jag tror att jag och Isak From delar den bilden. Transporter via väg, järnväg, luftfart och sjöfart behöver såklart samverka i ett effektivt transportsystem i ett land som på många sätt har väldigt stora avstånd. Flyget är en otroligt viktig del av detta.

Anf. 22 ISAK FROM (S):

Fru talman! Just Skellefteå står också utan egen järnväg. Vi behöver inte här dra upp förseningarna med Norrbotniabanan, men det ligger bland annat en överklagan på regeringens bord som har legat där i ett helt år. Regeringen fattar som sagt var beslut kollektivt.

Här gäller det frågan om Swedavia kan gå in som aktör i Skellefteå, så att Skellefteå får en statlig flygplats med allt vad det innebär. Det måste vara en grund i de ägarsamråd som regeringen har med Swedavia. Det är angeläget för kommunen men även för näringslivet i Skellefteå och för hela regionen, norra Västerbotten, att veta: Vad vill regeringen med detta? Avser man att gå vidare med det?

Just nu upprätthåller kommunen flygplatsen, och man gör det väldigt bra. Men man åtar sig en uppgift som borde vara statlig när den är i denna omfattning.

Peter Norman föreslog även att flygplatserna i Ängelholm och Kalmar utifrån sin kontext också skulle bli statliga Swedaviaflygplatser. Transportinfrastrukturen i Sverige är väldigt beroende av vad man vill.

Jag har haft interpellationsdebatter här med Andreas Carlson, särskilt utifrån att den kanske viktigaste flygplatsen för hela norra Sverige är

Arlanda. Kaoset på Arlanda har vi alla kanske varit berörda av. Senast i tisdags satt jag tre timmar i Umeå. I Umeå snöade det. Men det var inte på grund av att det snöade i Umeå som flygtrafiken drogs med kraftiga förseningar, utan det var för att Arlanda inte klarade av att upprätthålla verksamheten då man bara klarade av att ha en rullbana igång. Detta borde egentligen bli föremål för en egen interpellationsdebatt. Men Arlanda är ändå så pass stor och viktig att man verkligen bör se till att Swedavia sätter in alla tillgängliga resurser så att denna flygplats, som en nationell nod faktiskt, fungerar. Det är helt avgörande. Och det tror jag att samtliga flygplatser, oavsett om det är en Swedaviaflygplats eller en kommunal flygplats ute i landet, ser. Fungerar inte Arlanda, fungerar inte flygtrafiken. Och då fungerar inte heller transportinfrastrukturen. Detta mål bör regeringen därför titta särskilt på.

Jag skulle uppskatta om man från regeringen kunde vara lite tydligare när vi har denna debatt och säga att man avser att komma till riksdagen och presentera en ny plan för Swedavia för att fler kommunala flygplatser, som i dag upprätthåller ett stort nationellt ansvar, ska kunna bli statliga.

Anf. 23 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar än en gång för frågorna. Jag ska vara väldigt kortfattad.

Som jag nämnde bearbetas och bereds nu den här flygplatsutredningen i Regeringskansliet, och regeringen återkommer självklart när det gäller den.

Det är självklart viktigt att Swedavia, som är mitt ansvarsområde, som bolag inom ramen för affärsmässighet och alla de uppgifter som man har aktivt medverkar just i utvecklingen av transportsektorn och att man bidrar till att ett av de av riksdagen beslutade transportpolitiska målen uppnås.

Jag tror att Isak From och jag delar många bilder. Jag har bott på flera ställen i Sverige, bland annat i Västerbotten, och jag förstår behovet av fungerande transporter – järnväg, flyg och andra. Men om jag hade varit i Isak Froms skor hade jag kanske bekymrat mig ännu mer om hur man ska hantera krafter inom både hans eget parti och Miljöpartiet som vill försvåra för flygets framtid och kanske lägga mer tid på det än att grubbla över flygets möjligheter och framtid under denna regerings tid. Vi kommer att bidra till att flyget fortsättningsvis kommer att ha en stark framtid därför att människor runt om i Sverige behöver olika transportslag. Och om man ska kunna transportera sig från norr till söder på kort tid är det flyget som gäller.

Anf. 24 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag tror att Elisabeth Svantesson bör koncentrera sig på sitt eget regeringsunderlag. Vi var väldigt tydliga med vad vi ville med vårt regeringsunderlag. För oss hade och har flyget en viktig ställning. Men vi ser inte någon framtid för Bromma. Däremot ser vi en stark framtid för Arlanda, och det behövs politisk styrning för att upprätthålla Arlandas status, speciellt utifrån att våra grannländer investerar väldigt mycket av sin nationella prestige i sina flygplatser. Det gäller både Köpenhamn och Helsingfors. Och vi behöver upprätthålla Arlandas status. Där efterfrågar vi också regeringens ambitioner. Vi har inte sett dem. Jag har ifrågasatt

detta i andra interpellationsdebatter. Men det verkar vara lite svårt i Elisabeth Svantessons eget regeringsunderlag att faktiskt peka ut vart man vill.

Återigen: Denna debatt handlar om Peter Normans utredning och vad som händer i Regeringskansliet med ägarsamrådet med Swedavia. Detta är en planeringsfaktor för de kommuner som Peter Norman faktiskt pekar ut. Vad ska de förvänta sig? Är detta någonting som kommer att hända i närtid, eller är det någonting som kanske ska presenteras någon gång 2026 som en ny utredning eller någonting annat? Elisabeth Svantessons regeringsunderlag behöver presentera någonting för dem som faktiskt berörs.

Anf. 25 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Så är det absolut. Detta regeringsunderlag kommer också att leverera. Som jag har sagt tre eller fyra gånger bereds frågan. Och självklart ska det komma fram så bra resultat som möjligt från detta. Ibland tar det tid. Jag tycker fortfarande att det inte har gått så lång tid. Men nu gäller det att också göra rätt.

På tal om regeringsunderlaget kan jag bara konstatera att de fyra partier som nu har ett budgetsamarbete under ett år har sänkt drivmedelsskatterna två gånger, och vi inför en sänkning av reduktionsplikten snart. Det var inte vi som höjde flygskatten. Det var den socialdemokratiska regeringen som försvårade för flyget.

Jag tror att både Arlanda och Bromma kommer att behövas. Och jag vet att många även i Isak Froms valkrets tycker att det är bra att vi har båda flygplatserna, eftersom de har lite olika uppgifter. Men de är fortfarande väldigt viktiga. Och självklart är Arlanda en otroligt viktig flygplats. Speciellt med tanke på vad som nu händer i ett annat bolag, nämligen SAS, måste vi värna Arlanda på väldigt många sätt.

Jag tackar för interpellationsdebatten och önskar en trevlig helg.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2023/24:196 om säkerheten för svensk tullpersonal

Anf. 26 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag önskade Isak From en trevlig helg. Jag får göra det en gång till lite senare. Jag beklagar min förvirring. Men det kan i och för sig aldrig vara fel att önska någon en trevlig helg.

Fru talman! Richard Jomshof har frågat mig vad jag anser om de uppgifter som framkommit i medier, där personal vid Tullverket uttryckt kritik mot sin myndighetsledning, och om jag kommer att agera i frågan.

Sverige befinner sig i ett nödläge. Kriminaliteten har systematiskt infiltrerat stora delar av vårt samhälle och leder till ett hänsynslöst våld. Den kriminella ekonomin som göder den organiserade brottsligheten måste strypas. Tullverket befinner sig i frontlinjen i det arbetet. Myndighetens beslag av bland annat narkotika och vapen är ett stort bidrag i kampen mot den grova kriminaliteten.

Många tulltjänstemän befinner sig i ett utsatt läge. Tulltjänstemän i yttre tjänst har en särskilt utsatt position, och de vet inte vilka de kommer att träffa under sin arbetsdag. Jag tar tulltjänstemännens oro på största allvar.

Varje person i Sverige, oavsett var den arbetar, ska känna sig trygg på sin arbetsplats. Samtidigt är det Tullverkets ledning som har det yttersta ansvaret för personalens säkerhet. Regeringen arbetar dock aktivt med att förbättra säkerhetssituationen för Tullverkets anställda. Exempelvis har regeringen mot bakgrund av den exceptionella våldsutveckling som skett gett Tullverket i uppdrag att se över och redovisa de avvägningar myndigheten har gjort avseende behov av utrustning, inklusive vapen, för de anställda vid myndigheten.

Jag välkomnar också att myndighetens ledning nu genomför en översyn av möjligheten till beväpning vid kontroller som ska vara klar i början av 2024.

Anf. 27 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Tullverket är en av våra viktigaste myndigheter, inte minst med tanke på att man såklart försöker förhindra införsel, smuggling, av illegala vapen och narkotika till Sverige.

Personalstyrkan har dock under lång tid varit underdimensionerad. Men det är inte bara detta som är problemet. Tullinspektörerna förväntas många gånger ingripa mot grovt kriminella personer utan att ha tillgång till tjänstevapen.

I mitten av oktober rapporterade medierna om ett internt brev, undertecknat av samtliga 24 gruppchefer inom Tullverkets kontrollverksamhet i region Syd, där väldigt skarp kritik framförs mot generaltulldirektören. I brevet pekar gruppcheferna på flera tydliga brister samtidigt som de beskriver myndighetens utveckling som en stor fara för Sverige.

I brevet kan man bland annat läsa att personalen har fått i uppgift att backa undan, det vill säga vika ned sig, i situationer som bedöms som farliga. Det ges dock inga exempel på vilka situationer det i så fall skulle röra sig om. Detta är självklart allvarligt. Framför allt med tanke på att syftet är att förhindra att narkotika och illegala vapen förs in i Sverige är det allvarligt att personalen får order om att vika ned sig och dra sig undan när situationen så kräver.

Man nämner även ett konkret exempel där en obehäpnad kontrollgrupp hittade 370 kilo cannabis i en lastbil med spårsändare i Helsingborg. Gruppen befarade att smugglarna skulle kunna försöka ta tillbaka narkotikan och tillkallade polisens insatsstyrka. Det tog sju timmar innan den var på plats.

Man pekar även på att beslagtagna narkotika för hundratals miljoner förvaras i lokaler som inte är skyddsobjekt och dit bland annat hantverkare och servicepersonal har tillträde.

Man anklagar också generaltulldirektören för att ljuga, vilket är allvarligt. Man anklagar henne för att i medierna skönmåla situationen och gömma sig bakom underställda chefer. Redan för ett år sedan vände man sig till henne och pekade på dessa allvarliga brister, och ingenting har hänt.

Tullpersonalen utsätts ofta för stora risker och ibland även för direkt livsfara. Med anledning av det framför man i detta brev bland annat krav på bättre bemanning. Man framför krav på bättre säkerhet och, såklart,

beväpning för tullpersonalen. Efter att detta uppmärksammades i medierna har gruppchefer i region Öst, Stockholmsområdet, valt att ge kollegorna i region Syd sitt oreserverade stöd. Här i Stockholmsområdet har man också beslutat om att sluta ingripa vid underrättelser om vapen eller farliga personer och i stället skicka dessa ärenden vidare till polisen. Det är naturligtvis en ohållbar situation.

Det är klart att det är bra att man har fått i uppdrag att se över och redovisa de avvägningar man har gjort och dem man avser att göra eller gör i dag, inte minst vad gäller utrustning – inklusive vapen – för de anställda. Men jag hoppas ändå att regeringen och statsrådet har en åsikt i frågan, och det skulle vara intressant att höra den här i dag. Jag tror även att det hade varit viktigt.

Anf. 28 ERIC WESTROTH (SD):

Fru talman! Det gläder mig – och jag är väl inte direkt förvånad – att finansministern i sitt svar månar om Tullverkets personal och dess säkerhet. Jag läste även att finansministern tillsammans med statsministern varit på besök hos Tullverket i Göteborg, så jag är övertygad om att finansministern personligen har fått ta del av de önskemål som Tullverkets personal har.

Tullen är en förhållandevis liten myndighet med inte speciellt höga anslagsnivåer. Den har fått successivt höjda anslag de senaste åren, men den har varit eftersatt under lång tid. Framåt skulle det behövas kraftiga satsningar på myndigheten. Samtidigt har svenska politiker och vanliga medborgare stora förväntningar på Tullverket och dess arbete och personal. Förutom att se till att rätt uppbörd betalas för gods som kommer in till Sverige och EU räknar man med att myndigheten ska eftersöka och hitta illegala varor som kriminella försöker smugla in i landet.

Bland det mest allvarliga är försöken att smugla in vapen och narkotika som de kriminella nätverken i Sverige har behov av och som de finansierar sin verksamhet med. Tyvärr har vi sett att tillgången på illegala vapen är god i Sverige. Jag vill påpeka att dessa sällan har sitt ursprung hos legala vapenägare utan att det handlar om automatvapen och handeldvapen som ofta har sitt ursprung i konflikthärdar, till exempel kriget på Balkan på 90-talet.

Nu pågår ännu ett krig i vår omedelbara närhet där militära vapen förekommer i en omfattning som vi inte har sett sedan Balkankonflikten. Redan nu finns det indikationer på att kriminella gäng i Sverige erbjuder att köpa vapen från Ukraina, vilket är ett problem som sannolikt kommer att öka och vara bestående i Europa och Sverige under decennier framöver.

När det gäller narkotikasmuggling gör Tullverket allt fler och större beslag. Det är naturligtvis positivt att tullen gör dessa beslag och förhindrar narkotikan att komma ut på gatan. Om mängden narkotika vid beslagen blir allt större kan det dock finnas anledning att förmoda att smugglarna anser att det är förhållandevis liten risk att knarket ska fastna i tullens filter. Om de ansåg att risken för upptäckt var stor skulle de snarare skicka fler och mindre sändningar, men statistiken talar tyvärr för det omvända.

Vi har i medierna kunnat läsa att det finns ett stort missnöje hos Tullverkets kontrollpersonal och att de har skickat ett brev till Tullverkets ledning. Jag hoppas att finansministern har fått ta del av brevet. Jag har själv läst en censurerad version då brevet bedöms omfattas av sekretess.

I brevet framgår att man efterfrågar framför allt tre saker: att tulltjänstemän på grund av den ökade hotnivån i större utsträckning ska ges möjlighet att bära tjänstevapen, att de lokaler där narkotika och vapen förvaras ska ges en bättre skydds nivå för att förhindra eventuella försök till återtagande av beslagttaget gods samt att antalet anställda ska öka så att det finns en rimlig chans att ha fler anställda på plats under fler av dygnets timmar och därmed bättre kunna göra det vi förväntar oss.

Därför undrar jag om finansministern och regeringen är beredda att göra de förändringar och tillskott av medel som skulle behövas för att tillgodose de önskingar som personalen uttrycker i brevet.

Anf. 29 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag vill tacka interpellanten för dessa frågor, som är enormt viktiga. Låt mig bara börja med att zooma ut lite.

Sverige befinner sig i ett nödläge. De senaste åren har den grova kriminaliteten och råheten vuxit sig allt starkare. Barn går omkring med automatvapen i Sverige, och i vissa fall dödar barn andra barn. Det finns en bild jag inte får bort från näthinnan: Jag läste om den 13-åriga pojke som hittades i en skogsdunge, mördad för att han inte ville vara med i ett kriminellt gäng. Det handlar om en ung pojke i Sverige 2023. För några år sedan trodde och såg vi nog inte att det skulle gå så långt.

Nödläget gör också att politiken definitivt måste möta upp detta för att vända utvecklingen, och det är våra fyra partier överens om. Det är otroligt viktigt. Redan när vi var i opposition kom ju våra partier – Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Moderaterna – vid ett flertal tillfällen överens om mer pengar till polis, rättsväsen och tull. Men det kommer att behövas mer framöver för att dessa myndigheter ska kunna göra det de är satta att göra.

På tal om råheten och brutaliteten är det självklart så att Tullverkets personal i dag möter andra situationer än den gjorde för fem, tio eller femton år sedan. Som ansvarig för Tullverket känner jag ett enormt ansvar just för att myndigheten ska ha de verktyg och de resurser den behöver och att vi verkligen lyssnar när det gäller detta.

Just nu arbetar vi med en lagrådsremiss av det första delbetänkandet från Tullbefogenhetsutredningen. Det är en utredning som tittar på att ge tullens personal mer befogenheter, exempelvis utökade befogenheter att använda våld. Som jag nämnde tidigare har vi också, på grund av säkerhetsläget, gett Tullverket i uppdrag att här och nu se över behovet av utrustning – inklusive vapen – för de anställda. På vilket sätt skulle vapen användas och i vilka fall?

Detta är viktiga delar, och det är viktiga steg som vi tar. Jag är övertygad om att det går att vända en utveckling, men då måste man både säga som det är och ge alla berörda myndigheter de verktyg och resurser som behövs.

Med detta sagt: Jag tar frågan på största allvar. Jag tar frågan om tullpersonalens säkerhet och trygghet på största allvar. Jag kan också passa på, eftersom jag blev påmind av Eric Westroth, att nämna besöket i Göteborg och det fantastiska arbete som tullens personal gör runt om i Sverige. Det är engagerade, effektiva och smarta medarbetare som gör ett fantastiskt jobb för att just vara en del i arbetet mot den kriminella ekonomin.

Tullen behövs, och andra myndigheter behövs. Fantastiska medarbetare gör fantastiska saker.

Jag har dock hört och sett mångas oro, och jag tar den på största allvar.

Anf. 30 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Jag håller naturligtvis med om att tullpersonalen gör ett fantastiskt jobb och att det jobb som de utför är oerhört viktigt. Just därför är det också otroligt viktigt att lyssna på dem och att försöka ge dem de verktyg som de behöver för att utföra sitt jobb på ett säkert och bra sätt.

När vi ändå har denna debatt och diskussion vill jag passa på att påminna om att det här inte är någon ny diskussion. Det har framförts liknande kritik under väldigt många år.

Redan sommaren 2013, alltså för mer än tio sedan, framkom det uppgifter – jag tror att det var i Svenska Dagbladet – som gjorde gällande att tullinspektörer medvetet valde att backa undan eftersom de såg att det fanns personer i bilen som kunde vara farliga och som förmodligen hade vapen. Vi hör om 13 år gamla ungdomar som använder automatvapen. Dessa vapen har ju kommit in i landet just genom smuggling och genom att man kanske vid ett sådant tillfälle har valt att backa undan. Därför är situationen så otroligt allvarlig.

Tullinspektörerna arbetar ju, precis som polisen, mot den grova organiserade brottsligheten. Sommaren 2013 fick Polisförbundets dåvarande huvudskyddsombud Erling Staxäng i Svenska Dagbladet frågan om polisen skulle välja att ingripa vid en sådan situation, det vill säga om man inte var beväpnad. Han sa: Det skulle vi verkligen inte göra – vi hade backat undan. Han sa också: Som huvudskyddsombud skulle jag aldrig vilja höra talas om att man gjorde det. Man vet ju aldrig vilken situation man stöter på.

Det är ju detta som är det orimliga. Polisen säger att de aldrig skulle ingripa, men vi kräver och förväntar oss att tullinspektörerna ska göra det. Det är klart att detta är en ytterst problematisk situation.

I samband med terrordådet 2017, som ni kanske minns, uppmärksammades en annan brist, nämligen att tullinspektörer inte bär tjänstevapen. Polismyndigheten efterfrågade då stöd från tulltjänstemän på Arlanda, men det fanns ingen möjlighet att ge det stödet eftersom de inte hade någon möjlighet att bära vapen. Då valde skyddsombudet att fatta beslut om att skicka hem personalen. Det är såklart en ytterst problematisk situation när det blir på det sättet.

Jag vill verkligen understryka att vi inte kan acceptera att grovt kriminella förväntar sig att det går att föra in vapen och narkotika i Sverige, vilket min partikamrat Eric Westroth var inne på. Att det ibland görs beslag och att de blir av med lite vapen eller narkotika är någonting som de räknar med, för de vet att det ändå är så många sändningar som kan ta sig igenom.

Vi måste bli mycket bättre på att hindra dem och stoppa dem redan vid gränsen. Om det är någonting som är förebyggande är det att säkerställa att vapnen och narkotikan stoppas redan vid gränsen. Om vapnen inte kommer in i landet minskar ju tillgången till de vapen som används i uppgörelser. Om narkotikan inte kommer in i landet minskar tillgången till den narkotika som de säljer för att få fram pengar och finansiera sin fortsatta verksamhet.

Det är klart att detta är en otroligt viktig fråga, och jag vet att regeringen tar den på största allvar. Det är glädjande. Frågan är viktig, och jag kommer att göra vad jag kan för att säkerställa att vi når hela vägen fram och att de får det som de kräver, till exempel att bemanningen ökar i tillräckligt stor utsträckning.

Anf. 31 ERIC WESTROTH (SD):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaren!

Vi har ju kunnat läsa i medierna om att Tullverket under hösten har gjort en egen översyn av beväpning och skyddsutrustning för sin personal. Den skulle vara klar före årsskiftet.

Som finansministern har sagt här har Tullverket fått i uppdrag att se över behovet av utrustning hos myndighetens anställda, inklusive beväpning av desamma. Regeringsuppdraget ska redovisas senast den 15 januari 2024. Jag förmodar att den relativt korta tiden för uppdraget delvis beror på att man redan visste att Tullverket hade påbörjat en egen liknande översyn.

Jag har med anledning av detta tagit ett initiativ i skatteutskottet för att bjuda in generaldirektören för Tullverket för att redovisa såväl Tullverkets egen översyn som regeringsuppdraget. Jag har gjort detta med förväntan om att även få en redovisning av vilka tillskott Tullverket anser att man skulle behöva för att genomföra det man kommit fram till.

Utan att föregripa resultatet av utredningen hoppas jag att man kommer att föreslå såväl tjänstevapen till den personal som arbetar i yttre tjänst som tillskott av medel för inköp av teknisk utrustning för att i större utsträckning kunna upptäcka smuggling av vapen och narkotika.

Vi får säkert anledning att diskutera detta igen efter att resultaten av dessa båda översyner har presenterats. Jag vill ändå fråga om finansministern och regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna är beredda att tillskjuta de medel som Tullverket anser att man behöver. Hur snabbt kan myndigheten i så fall räkna med att få ta del av ett sådant tillskott?

Anf. 32 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Som ett kort svar på den senaste frågan kan jag säga att vi återkommer tillsammans i budgetförhandlingarna. Jag vet att vi är fyra partier som även i opposition gemensamt har förstärkt rättsväsendet och polisen och att alla organisationer som bekämpar brottslighet hade haft mindre resurser om inte våra tidigare budgetar och vår nuvarande budget hade gått igenom här i riksdagen.

Som interpellanten var inne på befinner sig Tullverket verkligen i frontlinjen i arbetet mot den kriminella ekonomin. Det har alltid funnits narkotika, vapen och annat som har gått över gränser, men nivåerna och utsattheten är annorlunda i dag än vad de var förr – även jämfört med 2013. Det har blivit ännu värre, precis som interpellanten tog upp.

Det är därför regeringen fokuserar på verktyg, resurser och, såklart, lagstiftning. Man ska kunna ha de verktyg och redskap som behövs i arbetet, alltifrån beväpning till andra delar. Resurser är såklart, som vi har varit inne på, en viktig fråga, tillsammans med lagstiftning.

Snart kommer en lagrådsremiss från Tullbefogenhetsutredningen. Den kommer att göra skillnad. Vi har också gett tilläggsdirektiv om att man

också ska lämna förslag på hur utförelse av stöldgods kan kriminaliseras. Detta är viktigt, och det är ganska galet att det inte har varit så hittills.

Det är egentligen helt ofattbart – det är olagligt att stjäla någonting, men om du låter någon annan köra ut det ur landet är det inte olagligt. Detta ser våra fyra partier till att ändra på nu.

Jag tackar för en bra diskussion och en bra debatt. Det finns mer att göra. Vi kommer att göra mer i alla de delar som jag har nämnt. De som jobbar i denna verksamhet – de som jobbar längst ut i frontlinjen – ska aldrig behöva vara oroliga för att de inte har rätt verktyg och inte har möjlighet att göra det jobb som de är satta att göra. De ska känna riksdagens stöd. Jag hoppas att alla partier i riksdagen kan ställa sig bakom detta och ge dem det stöd som alla tulltjänstemän behöver.

Anf. 33 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Vi kan se uppgörelser på gator och torg i form av skjutningar och sprängningar men också, vilket statsrådet har varit inne på, den organiserade brottsligheten och den växande kriminella ekonomin och, inte minst, narkotikaförsäljningen. I kampen mot den – till stor del importerade – grova brottsligheten är det klart att Tullverket har en oerhört viktig roll att spela. Men vi ska inte glömma bort att vi även har gränspolis och Kustbevakningen. Dessa tre myndigheter behöver tillskott. Jag vill understryka att vi inte får glömma bort gränspolis och Kustbevakningen, för de har också en väldigt viktig roll att spela i sammanhanget.

Det är klart att vi inte kan tillåta att situationen ser ut som den gör i dag, när grovt kriminella tillåts att smugla vapen och narkotika – ibland tyvärr obehindrat. Har man passerat några av våra gränsovergångar – inte minst Öresundsbron – vet man att det finns tillfällen då de är mer eller mindre obehindrade och man väldigt enkelt kan ta sig in i landet med det ena och det andra. Det är klart att detta är en problematisk situation.

Jag kommer själv att följa frågan. Det ska bli intressant att se vad man kommer fram till i utredningen. Jag är helt övertygad om att vi tillsammans ska kunna säkerställa att Kustbevakningen, gränspolis och Tullverket får de resurser som de efterfrågar och, framför allt, de verktyg som de behöver för att utföra sitt uppdrag på ett fullgott sätt.

Anf. 34 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar för diskussion och debatt i en fråga som är viktig att belysa.

Tulltjänstemän runt om i Sverige gör ett fantastiskt jobb, ibland under väldigt tuffa förhållanden. Tullen har det senaste året lyckats väl i sina tillslag mot både narkotika och vapen, vilket är glädjande. Men som interpellanten säger flödar det fortfarande in över gränserna, och det måste vi få stopp på. Det gäller även andra delar av den kriminella ekonomin, till exempel bedrägerier och annat till otroligt stora belopp som göder denna verksamhet.

Som ansvarig för Tullverket lovar jag att göra min del. Våra partier kommer att återkomma i budgetförhandlingar, men det är inte läge för det här och nu. Som sagt har vi tidigare stärkt dessa verksamheter, och det kommer med stor sannolikhet att behöva göras igen. Tack och trevlig helg!

Svar på
interpellationer

Anf. 35 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Elsa Widding har ställt mig tre frågor: för det första om jag har för avsikt att verka för en skärpning av Vattenfalls avkastningskrav, för det andra om jag har tagit del av några analyser som föregick Vattenfalls vindkraftsinvesteringar och för det tredje om jag kan tänka mig att ta några initiativ med anledning av det som Elsa Widding anfört om ansvarsutkrävande vid stora förluster.

Ekonomiska mål är ett viktigt verktyg i bolagsstyrningen av bolagen med statligt ägande. För Vattenfall AB beslutades om nya ekonomiska mål vid en extra bolagsstämma 2017. De nya ekonomiska målen har sedan dess fungerat väl och bidragit till en god utveckling för bolaget. De ekonomiska målen för bolag med statligt ägande är långsiktiga men justeras vid behov. Jag ser i dag inga skäl till att Vattenfalls avkastningskrav ska skärpas.

Bolag med statligt ägande lyder under samma lagar som privatägda bolag, till exempel aktiebolagslagen (2005:551). I aktiebolagslagen finns en uppdelning av ansvar mellan ägare, styrelse och ledning. Det är bolagets styrelse och ledning som ansvarar för bolagets organisation, förvaltningen av dess angelägenheter och den löpande förvaltningen av bolagets operativa verksamhet. Det är inte en fråga för mig som ägarminister att granska och bedöma enskilda investeringsbeslut.

All affärsdrivande verksamhet är förknippad med risk, vilket är en förutsättning för att skapa god avkastning. Jag har fullt förtroende för att Vattenfalls styrelse och ledning hanterar verksamhetens risker på ett väl avvägt sätt så att bolaget över tid uppnår de av bolagsstämman beslutade ekonomiska målen.

Anf. 36 ELSA WIDDING (-):

Fru talman! Jag tackar finansministern för hennes tydliga svar på mina frågor. Jag håller med finansministern om mycket, men när det gäller Vattenfalls avkastningskrav har jag en del att invända mot svaret.

Precis som ministern säger beslutades det 2017 om nya ekonomiska mål för Vattenfall. Att dessa ekonomiska mål sedan dess har fungerat väl och bidragit till en god utveckling för bolaget håller jag inte riktigt med om. Självklart kan ministern inte bedöma enskilda investeringsbeslut, men det är ägarens ansvar att göra en bedömning av avkastningskravet utifrån den verksamhet bolaget bedriver. Då måste man också förstå hur riskfylld denna verksamhet faktiskt är.

Står verkligen avkastningskravet i proportion till den risk bolaget tar genom sina investeringar? Det är vad detta handlar om, och jag tror att vi är helt överens om att när risken i en verksamhet ökar måste också avkastningskravet öka.

Att ministern har förtroende för Vattenfall AB:s styrelse och ledning är jättebra. Samtidigt kan vi inte negligera alla de katastrofala affärsbeslut som har tagits under senare år, exempelvis Nuonaffären, försäljningen av kolet i Tyskland och nu felsatsningar på vindkraft.

Vattenfalls avkastningskrav har historiskt varit 11 procent på sysselsatt kapital, och 11 procent gällde när Vattenfall ägde mycket baslast: kärnkraft och vattenkraft i Sverige och kärnkraft och kolkraft i Tyskland.

Kolkraften i Tyskland var en förhållandevis riskfri tillgång eftersom dessa anläggningar kördes en stor del av årets timmar eftersom det behövdes för att hålla igång systemet. Plötsligt ändrade Vattenfall strategi och skulle sälja kolet till Tyskland för att i stället satsa storskaligt på vindkraft, vilket ansågs motivera ett lägre avkastningskrav på grund av den lägre risk som ägandet av vindkraft skulle medföra.

Kolet gav man mer eller mindre bort för 124 miljoner kronor. Man gav bort tillgångar som redan då var värda många miljarder. Att ge bort kolet var ett enkelt men extremt dyrt sätt att nå klimatmålen. Inte ett enda gram koldioxid sparades globalt, men det såg bra ut i hållbarhetsredovisningen. Jag tycker att detta är ett bevis på hur politisk ideologi framför ett sunt affärsmässigt tänkande har fått styra bolaget. I dag har bolaget Leag ett värde på hela 24 miljarder räknat med 2022 års siffror, och verksamheten har genererat ett löpande resultat på 12,7 miljarder sedan Vattenfall lämnade över till den nya ägaren.

Vattenfalls finansiella rörelseresultat för andra kvartalet, april till juni, blev en förlust på 2,7 miljarder. Periodens resultat blev en förlust på 4,9 miljarder. Bolaget avbröt utvecklingen av vindkraftsprojektet Norfolk Boreas i Storbritannien, vilket gav upphov till en negativ resultatpåverkan på 5,5 miljarder – detta redan innan bolaget ens fattat något formellt investeringsbeslut. Koncernvinsten för årets andra kvartal är uträddad och borde aktualisera diskussionen om avkastningskrav och kanske också om ansvarsfrågan.

Vindkraftsinvesteringar är förknippade med en hög risk i kombination med låg lönsamhet. Varför gör då inte ägarenheten en översyn av avkastningskravet om det nu är ett aktiebolag vi pratar om?

Anf. 37 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Vilka beslut Vattenfall fattade för tio eller femton år sedan lämnar jag därhän. Nu är det jag som ägarminister som har ansvar för detta och andra statliga bolag, och Vattenfall är ett av de största elbolagen i Europa och fungerar på många sätt väl. Att man historiskt har fattat mindre bra beslut tar jag inte ansvar för, men jag tar ansvar för vad som händer nu när det gäller helheten. Operativa beslut, till exempel investeringsbeslut, ligger inom styrelsens ansvarsområde, och det är inte en fråga för mig som ägarminister att granska eller bedöma enskilda beslut.

Jag kan dock konstatera att alla bolag som är stora, vilket Vattenfall är, fattar en hel del beslut som innebär risk. Man gör så goda investeringskalkyler det bara går. Ofta fungerar det väl, men ibland får man backa ut eller ta en förlust på vissa investeringar. Så är det med all affärsdrivande verksamhet.

När det gäller vindkraftsverksamheten har bolaget utvecklat den starkt med nästan en fördubbling av elproduktionen sedan 2017. Det utgör också en betydande del av bolagets värde. Förra året utgjordes 40 procent av bolagets underliggande resultat av detta.

Det är ingen hemlighet att det i Sveriges riksdag finns en majoritet för kärnkraft och att vi på ett tydligt sätt också styr i riktning mot mer kärnkraft. Vattenfall är på gång med detta och kommer förhoppningsvis att ta investeringsbeslut som gör att Sverige får mer kärnkraft i framtiden.

Låt mig summera det jag har försökt säga. Regeringen eller jag som ägarminister lägger oss inte i de operativa besluten. Vattenfall styrs på samma sätt som alla statliga bolag. Man har olika roller, och vår och riksdagens roll är till exempel att ange riktning och ställa avkastningskrav. Jag ser ingen anledning att ändra dagens avkastningskrav, utan jag har tvärtom förtroende för att Vattenfalls styrelse och ledning hanterar både verksamhetens risker och möjligheter på ett väl avvägt sätt så att Sverige och svenska skattebetalare får ta del av de vinster som uppstår, vilket också skett vid många tillfällen genom att Vattenfall har bidragit till statens finanser på ett positivt sätt.

Anf. 38 ELSA WIDDING (-):

Fru talman! Jag undrar givetvis om statsministern inte anser att vindkraftsinvesteringar är förknippade med en väldigt hög risk i kombination med låg avkastning. En stor del av landets vindkraftverk ägs av bolag som står på randen till konkurs, så den gängse uppfattningen borde vara att det inte gick som det var tänkt. Det är detta det handlar om.

Många kommuner och investerare är bekymrade över ekonomin. En riskfylld verksamhet förutsätter givetvis ett högre avkastningskrav från ägaren, och vindkraften är bevisligen just en sådan verksamhet. En ökad andel vind i energimixen försvårar faktiskt också för kärnkraften, eftersom kärnkraften kan tvingas reglera ned när det blåser mycket.

Kärnkraften måste kunna gå som baslast och producera el de flesta av årets timmar för att få täckning för de höga kostnader som det innebär att bygga kärnkraft. Det är inte självklart med så mycket vind i systemet. En fortsatt kraftfull utbyggnad av vindkraft ökar dessutom risken för att fossilkraft kommer att behöva användas i ännu större omfattning, alternativt att det kommer att bli allt vanligare att reglera bortkoppling.

Varför ska Vattenfall bidra till detta scenario, och varför ska Vattenfalls ägare, det vill säga skattebetalarna, vara med och betala?

Anf. 39 ANDRE VICE TALMANNEN:

Statsrådet har nu anmält att hon avstår från att hålla fler anföranden i denna interpellationsdebatt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2023/24:227 om regeringens åtgärder mot kraftigt höjda matpriser

Anf. 40 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Mikael Damberg, som inte är här i dag, har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att förhindra fortsatta ökningar av matpriserna. Han har också frågat hur regeringen avser att stödja barnfamiljer med små marginaler.

Inflationen slår hårt mot hushållen och allra hårdast mot dem som redan har små marginaler. Inflationen har börjat vända nedåt men är fortfarande för hög. Att bekämpa inflationen är därför fortsatt prioriterat för regeringen, samtidigt som vi stöttar hushåll och välfärd. Regeringens förslag till budget för 2024 visar att det går att kombinera en återhållsam finanspolitik för att bekämpa inflationen med reformer som stärker hushållens ekonomi. Men det vilar också ett stort ansvar på flera andra aktörer i ekonomin för att förhindra att den höga inflationen blir mer bestående. Detta gäller inte minst livsmedelsbranschen och handeln, som har ett ansvar för att inte höja priserna mer än vad som är proportionerligt. Regeringen har tillfört medel till Konkurrensverket för att skärpa bevakningen av branscher med bristande konkurrens.

Många hushåll med svag ekonomi har fått kompensation för den höga inflationen via prisindexerade bidrag och transfereringar. Höjt bostadsbidrag för barnfamiljer, elstöd, höjd a-kassa och sänkt energiskatt på drivmedel är reformer som har varit särskilt betydelsefulla för hushåll med små marginaler. Vid årsskiftet sänks även reduktionsplikten. Budgeten för 2024 innehåller viktiga strukturreformer samtidigt som vi stöttar hushåll och välfärd, bland annat genom förstärkt jobbskatteavdrag för låg- och medelinkomsttagare, sänkt skatt för pensionärer och ytterligare sänkt skatt på drivmedel. Det ger hushåll med knappa resurser mer i plånboken.

Då Mikael Damberg (S), som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Markus Selin (S) i stället fick delta i interpellationsdebatten.

Anf. 41 MARKUS SELIN (S):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret. Jag är glad över att få vara här och debattera denna fråga i dag.

Vi lever i en mörk tid. Jag är i grunden optimist, men det ser inte så bra ut. Vi lever i en tid med krig i vår värld, krig i Europa och spänningar runt om i världen. Planeten har feber, och Sverige står inför ett uselt ekonomiskt läge. I dag är det många små fingrar som öppnar lucka 1. Det lackar mot jul.

För ett år sedan varnade vi socialdemokrater för att vi står inför ett svårt ekonomiskt läge. Den sverigedemokratiskt styrda regeringen saknade en plan, menade vi socialdemokrater. Vi måste göra någonting, och det fort. Sveriges ekonomi förväntas krympa i år och även nästa år. EU-kommissionen ger Sverige den sämsta prognosen av alla EU-länder.

Fru talman! Var tredje familj har nu svårt att få ekonomin att gå ihop. Högre elpriser, stigande hyror, stigande boräntor och inte minst stigande matpriser drabbar hårt jobbande vanligt folk. Enligt Statistiska centralbyråns senaste statistik har våra matpriser stigit med 6,6 procent. Fisk och grönsaker har till exempel stigit med 12 procent. Om dessa 12 procent skulle motsvara en hel tallrik innebär det att var åttonde tallrik är borta. Mina favorittomater har stigit med 45 procent i pris.

Samtidigt har vi en tid då matjättarna skär guld med täljkniv. De gör fortsatta rekordvinster. Vi har en stark marknadsdominans av några få aktörer.

Fru talman! Samtidigt har vi också några få bankjättar som skär guld med täljkniv. Förmodligen kommer dessa fyra bankjättar att göra historiska rekordvinster i år. Prognosen visar att den samlade vinsten kommer att landa på ungefär 160, kanske 180, miljarder kronor. De beloppen motsvarar en och en halv gång vad vi i Sverige investerar i vårt gemensamma försvar.

Vi lever i en tid då Stadsmissionen i sin fattigdomsrapport rapporterar om ett fördubblat antal besökare som behöver hjälp. 72 procent av dessa behöver hjälp för att det fattas mat på bordet. Matmissionen såg en fördubbling av besökare i sina matmissionsbutiker från 2021 till 2022, och tillväxten av besökare är fortsatt stark.

Jag skulle vilja höra mer från finansministern om hur regeringen och finansministern hanterar läget vi står i nu.

Anf. 42 ISAK FROM (S):

Fru talman! Detta är en interpellation från Mikael Damberg, men jag tackar Markus Selin för inlägget. Jag kunde inte underlåta att gå in i debatten när jag hörde att Elisabeth Svantesson i sitt svar hänvisade till det kraftigt kritiserade elstödet som ett svar på skenande matpriser – ett elprisstöd som faktiskt har delat landet.

Man lovade väldigt tydligt att ett elstöd till kommuner och regioner skulle vara klart för länge sedan. Nu visar det sig att det är långt ifrån klart. En av orsakerna är att myndigheterna har bedömt att hästverksamhet eller annat som en del kommuner och regioner har ska klassas som jordbruksverksamhet.

Det är helt absurt hur regeringen på område efter område har misslyckats med det elstöd som man nu lyfter fram som ett verktyg mot skenande matpriser. Det är ganska många som inte håller med regeringen. Man lyfter gång på gång fram att man sänker bensin- och dieselskatten och att man har gjort det i omgångar. Det syns dock inte speciellt mycket ute vid pump, för det är faktiskt världsmarknadspriserna som helt och hållet påverkar priset vid pump. Priset har sedan regeringen tillträdde gått upp och ned med ungefär 7 kronor. Det är någonting som påverkar Sveriges bilister. Man har lovat att det skulle sänkas med upp till 10 kronor vid pump, och detta har inte genomförts. Nu har man infört en förändrad reduktionsplikt, och än så länge har vi inte sett resultatet av det.

Vi socialdemokrater däremot lovade att stötta dem som verkligen behöver det. De boende på landsbygden som har behov av bilen ska få ett stöd. Vi har också presenterat ett förslag om Sverigepriser där staten upphandlar en viss mängd biodrivmedel för att hålla nere priserna.

Det blir skillnad beroende på vem som styr. Läger man resurserna på lyx-rot och lyx-rut, eller prioriterar man något annat? Här har Markus Selin tydligt visat att för många barnfamiljer kommer denna jul att bli extremt jobbig, men i regeringens politik ser vi ingenting.

I stället ser vi ett ökat antal varsel och fler arbetslösa. Då är det bra att ha a-kassa, men kostnadsökningen i livsmedelssektorn drabbar barnfamiljer här och nu.

Anf. 43 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! I dag är det den 1 december, och många barn ser fram emot jul. En del barn kommer kanske att bli besvikna och ledsna för att de inte fick vare sig den första, den andra eller den tredje presenten på sin önskelista. Många föräldrar kommer att känna sorg över det.

Roten till detta och många andra problem vi ser just nu är inflationen. Det är en av de absolut mest bidragande orsakerna till att mångas marginaler blir väldigt knappa. Orsaken till att bolånekostnaderna har ökat dramatiskt runt om i Sverige är att räntan har stigit därför att vi måste få ned inflationen.

Det absolut viktigaste vi alla kan göra för att underlätta för människor, var de än bor i Sverige, är att se till att vi får ned inflationen. Den är på väg ned, vilket är glädjande, men än är inte sista rondan vunnen.

Vi har också lågkonjunktur. För ett år sedan sa jag att vi har en ekonomisk vinter och att det kommer att bli tufft under detta år och nästa. Sedan kommer det att vända, om inget oförutsett sker. Mycket oförutsett sker just nu i världen. Det kan handla om geopolitik, energipriser och annat.

Regeringen har en plan för att ta oss igenom denna ekonomiska situation. Planen handlar om just inflationsbekämpning, där vi också stöttar hushåll och välfärd. Låt mig bara poängtera att detta år får svenska hushåll 40 miljarder i olika typer av stöd.

Jag hör socialdemokrater raljera över sänkt drivmedelsskatt. Jag kan bara konstatera att Konjunkturinstitutet nyligen gjorde en utvärdering. Det är läsning som jag rekommenderar. Där säger man att det blir genomslag på priset.

Vi kan bara drömma om – en mardröm naturligtvis – hur drivmedelspriserna skulle ha sett ut om Socialdemokraterna fortsatt att styra. Och hur skulle priserna se ut om det hade varit Socialdemokraterna som styr den 1 januari? Reduktionsplikten hade fortsatt att höjas, men vi sänker den nu. Det är en av många viktiga delar i vår politik: att underlätta för människor runt om i landet att leva.

Jag ska inte säga så mycket mer i denna debatt, fru talman. Jag har haft flera debatter med Mikael Damberg, som inte är här just nu. Intentionen i svaret är, som jag har poängterat, att jag arbetar varje dag med frågan om att dämpa inflationen. Varje dag ligger mitt fokus på att fler föräldrar ska kunna gå till jobbet, ha en lön och kunna försörja sin familj och att barnen ska kunna få de vinterskor de så väl behöver. Detta är mitt och regeringens fokus.

Väldigt många har lämnats efter under de senaste åren, i långtidsutanförskap, dessutom med en känsla av att vara bortglömda. Man har inte fått stöd från Arbetsförmedlingen, och man har inte fått möjlighet att komma in. Det har heller inte ställts krav på föräldrar att ta de jobb som finns, och då får också barnen leva i utanförskap. Här finns mycket att göra.

Arbetslösheten kommer att stiga enligt prognosen, på grund av den lågkonjunktur som Sverige och många andra länder nu börjar se.

Fru talman! Jag avslutar här och konstaterar att kampen mot inflationen går vidare, samtidigt som vi stöttar de allra mest utsatta hushållen.

Anf. 44 MARKUS SELIN (S):

Fru talman! Jag har finsk släkt och finskt påbrå, och som sverigefinländare tänkte jag kosta på mig några ord på finska: Nostaa kissa pöydälle – låt oss sätta katten på bordet. Det innebär att vi måste ta tag i en svår och obehaglig situation, trots läget.

Vi har den högsta inflationen på 30 år i Sverige. Jag ska inte märka ord, fru talman, men jag har räknat ut att ordet inflation nämns säkert 15 gånger i finansministerns skriftliga svar, muntliga redogörelse och inlägg. Bara i det skriftliga svaret nämns det sex gånger, medan matpriserna, som denna debatt handlar, nämns en gång.

Ja, vi socialdemokrater avskyr inflation. Vi vet vilken godtycklighet den innebär för oss svenskar. Det är precis vad vi ser nu, fru talman.

Låt mig återgå till Stadsmissionen, som gör ett fantastiskt fint arbete, och Matmissionen. Just i detta nu söker över 14 000 hjälp för att få mat. I min valkrets Stockholms län har Stadsmissionen, trots att de gör ett vackert och fint arbete, tvingats öppna nya butiker, från Södertälje i söder till Norrtälje i norr.

Fru talman! Jag vet att inflationen är ett spöke. Vi socialdemokrater vill inte se inflation. Men jag skulle vilja veta mer specifikt hur finansminister Elisabeth Svantesson vill hantera matpriserna, för vi lever i detta, här och nu.

Vi har till exempel fyra banker i Sverige som gör enorma vinster mitt under brinnande kris. Det här handlar inte ytterst om pengar eller bokföring, utan jag skulle hävda att det ytterst handlar om förtroende. Hur kan vi ha folk – 10 000, 14 000, 15 000 eller snart kanske mer än 20 000 – som söker hjälp för att få mat medan bankerna i år gör vinster på 160–180 miljarder kronor? Marginalerna för vanliga svenskar krymper.

Men inte nog med det, utan Frälsningsarmén, som också gör ett väldigt fint arbete där ute, rapporterar att nya grupper söker hjälp. Gråtande mammor ringer i skam och ber om hjälp med mat.

Fru talman! I dag är det lucka 1, och många små barn där ute pillrar upp den första luckan i kalendern. Men vi har tusentals som kämpar och ser fram emot en tråkig jul. Tack för nu!

Anf. 45 ISAK FROM (S):

Fru talman! Elisabeth Svantesson undrar hur det hade gått med en socialdemokratisk regering. Vi hade prioriterat annorlunda. Vi har varit väldigt tydliga med att vi ska stärka de hushåll som behöver det mest och stötta de bilägare på landsbygden som behöver det mest. Regeringens politik fokuserar, när det gäller de sänkta bensin- och dieselpriiserna, på storstadspendlarna, vilket i och för sig inte är oviktigt.

Vi har konstaterat att reduktionsplikten var för hög och behövde sänkas till en rimligare nivå, men inte till den nivå som den SD-styrda regeringen har lagt den på.

Den inflation vi har nu är till stora delar byggd på Europas kraftiga beroende av rysk gas och olja, och den beror till stor del på de skenande energipriiserna i Europa. Detta har vi fått ta del av mycket.

Vad vi också har drabbats av är regeringens oförmåga att hålla uppe kronkursen. Kronan är helt absurt lågt värderad, och detta genererar också kraftigt höjda livsmedelspriser på allt som vi inte kan producera själva, såsom bananer, frukt och så vidare, som de allra flesta barn vill ha på julen.

Regeringen skulle kunna göra någonting åt det här. Men man väljer tydligt att prioritera dem som har de större plånböckerna. För Socialdemokraterna gäller den motsatta politiken.

Anf. 46 TREDJE VICE TALMANNEN:

Statsrådet har nu anmält att hon avstår från att hålla fler anföranden i denna interpellationsdebatt.

Anf. 47 MARKUS SELIN (S):

Fru talman! Jag nämnde tidigare vanligt folk. Rädda Barnen, Röda Korset, Majblomman och Hyresgästföreningen har nyligen gjort en undersökning tillsammans. Den visar att en tredjedel av ensamstående mammor som har en inkomst på 35 000 kronor har svårt att sätta näringsriktig mat på bordet – en tredjedel.

Fru talman! Livsmedelsverket rapporterar nu att stegrande matpriser kommer att riskera folkhälsan genom att maten blir sämre och inte näringsriktig. Vi socialdemokrater vill såklart inte se sådant. Vi har föreslagit en rad åtgärder för att mildra inflationskrisen och lågkonjunkturen, som nu knackar på dörren på allvar. Det handlar om extra barnbidrag, det handlar om rättvisa skattesänkningar för fler låg- och medelinkomsttagare och det handlar om ökat underhållsstöd. Det gäller tankrabatt, och det gäller avskaffad funkisskatt. Det gäller folkhemsel, för att få kontroll över elmarknaden, och det gäller bankskatt, för att de banker som lever extra gott nu under krisen ska vara med och mildra denna.

Vi socialdemokrater vill se en priskommission, för att kontrollera, styra upp och följa utvecklingen av matpriserna.

Jag skulle jättegärna vilja se finansminister Elisabeth Svantesson och regeringen arbeta än hårdare, än mer och inte bara prata om inflationen utan hantera den.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2023/24:231 om Postnords ägardirektiv

Anf. 48 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Isak From har ställt mig två frågor. För det första har han frågat hur jag genom statens styrning säkerställer att Postnord uppfyller samhällsuppdraget om brev- och pakettjänster upp till 20 kilo till alla hushåll i hela landet. För det andra har han frågat hur jag säkerställer att Postnords agerande är förenligt med statens ägarpolicy och bolagsstyrningsmodell.

Bolag med statligt ägande lyder under samma lagar som privatägda bolag, till exempel aktiebolagslagen (2005:551). I aktiebolagslagen finns en uppdelning av ansvar mellan ägare, styrelse och ledning. Det är bolagets styrelse och ledning som ansvarar för bolagets organisation, förvaltningen av dess angelägenheter samt den löpande förvaltningen av bolagets operativa verksamhet. I detta ingår att säkerställa ändamålsenlig intern kontroll, riskhantering och regelefterlevnad.

Jag förväntar mig att Postnord lever upp till de krav som reglerna på postområdet ställer. Därutöver ska bolag med statligt ägande enligt statens ägarpolicy agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Jag förutsätter att även detta följs.

Anf. 49 ISAK FROM (S):

Fru talman! Tack för svaret, finansminister Elisabeth Svantesson, även om det var ganska kort!

Jag ställde interpellationen eftersom jag, precis som Elisabeth Svantesson, har följt Postnords verksamhet. För ett drygt år sedan gav ju Elisabeth Svantesson Postnord berättigad offentlig kritik då det visade sig tydligt att Postnord inte levde upp till kravet att leverera post i tid.

Nu framkommer att Postnord ställer in postutdelningen till ett antal radhusområden. Post- och telestyrelsen, PTS, har utifrån Postnords agerande beräknat att om Postnord gör på samma sätt i andra liknande radhusområden skulle ungefär 250 000 hushåll inte få sin post levererad. Det innebär att många äldre kommer att bli tvungna att ta sig till närmaste postkontor för att hämta sin post.

Postnord vill att man ska samla postlådorna i sådana områden till centrala platser. Men då behövs lantmäteriförrättning. Regeringen fattar beslut kollektivt, och Lantmäteriet är också regeringens myndighet. Lantmäteriet säger: Det där har vi inte tid med just nu. I varje fall kommer det att ta ganska lång tid, och någon ska betala för det.

Med de premisserna fortsätter Postnord att ställa in postutdelningen av brev och paket upp till 20 kilo till många boende i radhusområden. Är det rimligt? Uppfyller man då samhällsvillkoret? Samhället har faktiskt gett ett extra uppdrag här. Eftersom Postnord är helt dominerande på marknaden har man fått Post- och telestyrelsens uppdrag att säkerställa postleveranser till alla i hela Sverige. Nu ställer man in det.

Det är grunden för denna interpellation till finansministern. Finansministern är ansvarig för de statliga bolagen, och Postnord är ett statligt bolag. Det är utgångspunkten för mitt uppdrag.

Mina frågor till finansministern är: Tycker hon att Postnord uppfyller samhällskravet när man agerar på det här sättet? Avser regeringen att fatta något beslut för att säkerställa att alla som bor i Sverige får sin post och sina paket?

Anf. 50 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, interpellanten, för denna fråga! Det är en fråga som verkligen berör många. Postfrågan är levande och stark, även om vi har förändrat våra beteenden och det ser annorlunda ut i dag. Hela postdistributionen innefattar mycket paket och många brev som ska nå många människor runt om i landet.

Jag har lite statistik. Helåret 2022 var första året som Postnord inte klarade kvalitetskravet i postförordningen på 95 procent. Då låg man på 94,7 på helårsbasis.

Under egentligen hela våren har Finansdepartementet intensifierat sin dialog med Postnord och haft betydligt tätare kontakt och uppföljning med bolaget. Det har gjorts genom löpande uppföljning av statistik och möten med Postnord, eftersom vi vill följa upp utfallet, trenden och de åtgärder

som Postnord genomför. Det är viktigt för oss att verkligen följa att man lever upp till sin uppgift.

Postnord har satsat en del resurser för att komma till rätta med problemen man haft. Vad vi kan se har de insatserna gett resultat, då man sedan i september återigen når målet. Det är 95,6 för september i år och 95,3 för oktober, för att vara exakt.

Isak From nämner helt riktigt att PTS har kommit med nya föreskrifter och allmänna råd om utdelning av post, speciellt den samhällsomsfattande posttjänsten, och de trädde i kraft i april 2023. Det här ger, som interpellanten också sa, Postnord möjlighet att anvisa en ny plats, till skillnad mot hur det var tidigare.

Det här påverkar såklart många, men siffran som jag hörde interpellanten nämna – 200 000–250 000 – tror jag faktiskt är felaktig. Det kan vi återkomma till.

Bakgrunden till ändringen av föreskrifterna är att vissa områden är planerade på ett sätt som gör att fordonstrafik är olämplig och också kan innebära en trafiksäkerhetsrisk. Det kan även finnas till exempel bommar eller förbud mot fordonstrafik.

Föreskrifterna innehåller bestämmelser om vad som krävs av den som tillhandahåller post för att den ska kunna anvisa en ny plats för postanordning, inklusive postlåda. Det innebär självklart en omställning på vissa platser, och det har jag väldigt stor respekt för. Men min uppfattning är att det inte är i den omfattning och på de nivåer som interpellanten nu nämner.

Slutligen ska vi självklart ha en väl fungerande postverksamhet i hela landet. Det är en viktig fråga för regeringen. Man ska kunna lita på att posten, breven, kommer i tid. Det är min grundläggande inställning. Den är inte svårare än så, men det är inte alltid lika lätt för bolagen att leva upp till.

Anf. 51 ISAK FROM (S):

Fru talman! Tack, finansministern, för förtydligandet! Det är klart att det är välkommet, och jag tror att det också är helt nödvändigt, att Finansdepartementet har en aktiv ägardialog. Inte minst efter pandemin har posttjänsterna ytterligare förändrats till fördel för mycket mer paket och färre brev. Nu blir det väl lite julkort. Men det kanske inte är de som är viktigast, utan det är ju brev från myndigheter och annat som måste komma fram i tid utifrån lagstiftningen.

Fru talman! Jag tog mina siffror från medierna när jag skrev interpellationen. Där framgick det att Postnord bedömde det till 250 000. Postnord har sedan kontaktat mig och sagt att det inte är så. Däremot finns den siffran hos PTS. De bedömer att det kan vara 250 000 hushåll som är i samma situation. De handlar alltså till exempel om radhuslängor där det är lite trängre och Postnord inte kommer fram med sina lastbilar eller lätta lastbilar. De ställer nu om sin fordonsflotta. När de ställer in leveranser och hänvisar till närmaste postkontor innebär det att alla i området, även äldre och funktionshindrade, måste hämta sin post på närmaste postkontor. Det kan vara någon kilometer dit, men det kan också vara några mil. Det är inte rättvist och inte rättssäkert. Det följer inte lagstiftningen.

Man måste invänta förändringar och ge rimliga tidsramar när man ålägger områden att ställa om och anlägga nya platser där de kan ha postlådor. Den här frågan måste hela regeringen jobba med och dessutom ge hänvisning till Lantmäteriet, som är regeringens myndighet, att också jobba med. Det duger inte att säga att det inte är någon prioriterad uppgift, att den kommer att kosta si och så mycket pengar och förmodligen ta ett och ett halvt år. Det är inte rimligt.

Det handlar ju om en och samma regering. Jag förutsätter att Finansdepartementet har lite dialog med berörda statsråd, för jag kan annars garantera att många boende ute i dessa områden inte kommer att känna sig speciellt nöjda. Pensionärsorganisationer har redan reagerat och sagt att det här är fullständigt oacceptabelt och att vi inte kan ha det så här.

Anf. 52 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag kan försäkra ledamoten och de som lyssnar på läktaren eller tittar på webbsändningen nu eller lite senare att Finansdepartementet fortsätter att följa den här frågan väldigt noga. Vi kommer att återkomma med statistik och självklart ha dialog med bolaget för att säkerställa att leveranskvaliteten håller över tid. Det är otroligt viktigt, för det är deras uppgift.

En av händelserna bakom frågan som just nu har aktualiserats var en incident i de norra delarna av Sverige där det blev svårt för Postnord att komma fram. Precis som Isak From var inne på har alltså föreskrifterna ändrats.

I grund och botten ska Postnord göra sitt jobb och leverera i tid. De måste också självklart ha säkra platser att göra det på. Vi kommer garanterat att följa frågan, och jag är helt övertygad om att även Isak From kommer att göra det. Tillsammans ska vi se till – särskilt jag som är ansvarig – att bolaget gör det bolaget ska göra.

Anf. 53 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag kommer att fortsätta följa frågan, och näringsutskottet kommer också att träffa Postnord, bland annat mot bakgrund av den här situationen.

Det har även uppmärksammats att Postnord är väldigt duktiga, framför allt via sina postombud, på att leverera droger och vapen som gängkriminella skickar. Det är en fråga som förmodligen hör hemma i en helt annan interpellationsdebatt, men här fokuserar jag på att medborgarna i Sverige ska få sina postförsändelser. De ska få dem i tid, och det ska vara rättsäkert.

Tack för debatten! Jag önskar finansministern en trevlig helg.

Anf. 54 TREDJE VICE TALMANNEN:

Statsrådet har nu anmält att hon avstår från att hålla sitt slutanförande i denna interpellationsdebatt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 30 november

2023/24:267 Vårldskriminalitet inom hälso- och sjukvård
av *Karin Rågsjö* (V)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:268 Bostadssituationen för studenter

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:269 Balans mellan nytta och konsekvenser av svinpestrestriktionerna

av *Åsa Eriksson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:270 Regeringens skolpolitik och betygssystemet

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:271 Hushållens ekonomi

av *Eva Lindh* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:272 Hedersförtryck bland pojkar

av *Sara Gille* (SD)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:273 Våld i nära relationer bland unga

av *Sara Gille* (SD)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 30 november

2023/24:314 Sabotaget i Östersjön

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:315 Sanktioner mot azerbajdzjanska regimföreträdare

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:316 Narkotikasmugglingen via Helsingborg

av *Pontus Andersson Garpvall* (SD)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:317 Kostnaden för broarna på Ekerö

av *Thomas Morell* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:318 Riksnormen inom försörjningsstöd

av *Maj Karlsson* (V)
till statsrådet *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

2023/24:319 Åtgärder mot minskad sexlust

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till statsrådet *Acko Ankarberg Johansson* (KD)

2023/24:320 Den ökande antisemitismen i Sverige

av *Björn Söder* (SD)
till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2023/24:321 Sveriges stöd till Bosnien och Hercegovinas anslutningsförhandlingar med EU

av *Dzenan Cisića* (S)
till utrikesminister *Tobias Billström* (M)

2023/24:322 Armeniens fredsförslag Crossroads of Peace

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister *Tobias Billström* (M)

2023/24:323 Arbetsförmedlingens samarbete med Kriminalvården

av *Sanna Backeskog* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister *Johan Pehrson* (L)

2023/24:324 Beskattningen av olika typer av energilagring

av *Rickard Nordin* (C)
till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2023/24:325 Anslagen för placerade barn

av *Åsa Eriksson* (S)
till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2023/24:326 Politisk asyl för fackligt aktiva i Belarus

av *Heléne Björklund* (S)
till statsrådet *Maria Malmer Stenergard* (M)

2023/24:327 Motorvägsstandard på hela riksväg 40

av *Jessica Rodén* (S)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2023/24:328 Växling av svenska sedlar vid utlandsresor

av *Dzenan Cisića* (S)
till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2023/24:329 Micro Modular Reactors (MMR)

av *Josef Fransson* (SD)
till statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L)

2023/24:330 Högre utbildning inom kärnkraft

av *Josef Fransson* (SD)
till utbildningsminister *Mats Persson* (L)

2023/24:331 Nya kemiska hälsorisker i arbetsmiljön

av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

2023/24:332 En differentierad vägslitageskatt

av *Carina Ödebrink* (S)
till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2023/24:333 Ungdomars möjligheter att flytta hemifrån

av *Niklas Sigvardsson* (S)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

Prot. 2023/24:40
1 december

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 11.17.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 11 anf. 41 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

§ 1	Justering av protokoll.....	1
§ 2	Anmälan om vice ordförande i utskott	1
§ 3	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 4	Anmälan om granskningsrapport	2
§ 5	Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6	Svar på interpellation 2023/24:97 om beskattning av inkomst från försäljning av sexuella tjänster	2
	Anf. 1 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	2
	Anf. 2 HANNA WESTERÉN (S)	3
	Anf. 3 HELENA VILHELMSSON (C).....	4
	Anf. 4 ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	5
	Anf. 5 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	5
	Anf. 6 HANNA WESTERÉN (S)	6
	Anf. 7 HELENA VILHELMSSON (C).....	7
	Anf. 8 ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	7
	Anf. 9 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	7
	Anf. 10 HANNA WESTERÉN (S)	8
	Anf. 11 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	9
§ 7	Svar på interpellation 2023/24:185 om den ökande relativa fattigdomen i Sverige	9
	Anf. 12 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	9
	Anf. 13 SERKAN KÖSE (S).....	10
	Anf. 14 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	11
	Anf. 15 SERKAN KÖSE (S).....	12
	Anf. 16 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	13
	Anf. 17 SERKAN KÖSE (S).....	14
	Anf. 18 ANDRE VICE TALMANNEN.....	14
§ 8	Svar på interpellation 2023/24:186 om Swedavia AB.....	14
	Anf. 19 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	14
	Anf. 20 ISAK FROM (S)	15
	Anf. 21 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	16
	Anf. 22 ISAK FROM (S)	16
	Anf. 23 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	17
	Anf. 24 ISAK FROM (S)	17
	Anf. 25 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	18
§ 9	Svar på interpellation 2023/24:196 om säkerheten för svensk tullpersonal.....	18
	Anf. 26 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	18

Anf. 27 RICHARD JOMSHOF (SD).....	19
Anf. 28 ERIC WESTROTH (SD)	20
Anf. 29 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	21
Anf. 30 RICHARD JOMSHOF (SD).....	22
Anf. 31 ERIC WESTROTH (SD)	23
Anf. 32 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	23
Anf. 33 RICHARD JOMSHOF (SD).....	24
Anf. 34 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	24
§ 10 Svar på interpellation 2023/24:200 om Vattenfalls vindkraftsinvesteringar	25
Anf. 35 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	25
Anf. 36 ELSA WIDDING (-).....	25
Anf. 37 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	26
Anf. 38 ELSA WIDDING (-).....	27
Anf. 39 ANDRE VICE TALMANNEN	27
§ 11 Svar på interpellation 2023/24:227 om regeringens åtgärder mot kraftigt höjda matpriser	27
Anf. 40 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	27
Anf. 41 MARKUS SELIN (S)	28
Anf. 42 ISAK FROM (S)	29
Anf. 43 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	30
Anf. 44 MARKUS SELIN (S)	31
Anf. 45 ISAK FROM (S)	31
Anf. 46 TREDJE VICE TALMANNEN.....	32
Anf. 47 MARKUS SELIN (S)	32
§ 12 Svar på interpellation 2023/24:231 om Postnords ägardirektiv.....	32
Anf. 48 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	32
Anf. 49 ISAK FROM (S)	33
Anf. 50 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	33
Anf. 51 ISAK FROM (S)	34
Anf. 52 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	35
Anf. 53 ISAK FROM (S)	35
Anf. 54 TREDJE VICE TALMANNEN.....	35
§ 13 Anmälan om interpellationer	36
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	36
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 11.17.	38